

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

Karel Reban (1892-1957) - život a dílo

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Veber, Th.D.

Autor práce: Tomáš Rytíř

Studijní obor: Náboženská výchova a etika

Ročník: Čtvrtý

2011

Bakalářská práce v nezkrácené podobě

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem odhalování plagiátů.

Datum: 23. března 2011

podpis

Poděkování:

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Tomáši Veberovi, Th.D. za vedení práce připomínky a velice cenné rady. Dále děkuji Mons. Václavu Kulhánkovi, kancléři českobudějovického biskupství, za jeho vzpomínky, rady a vzácné životní zkušenosti.

OBSAH:

1. Úvod.....	5
2. Historický kontext doby Karla Rebana.....	7
2.1. Dění v celosvětovém a celorepublikovém kontextu v době Karla Rebana...7	
2.2. Dění v jihočeském a českobudějovickém kontextu v době Karla Rebana...18	
3. Osobnost Karla Rebana.....	26
3.1. Dětství a mládí.....	26
3.2. Univerzitní studia a kněžské svěcení.....	27
3.3. Kněžská služba a práce.....	27
4. Dílo Karla Rebana.....	31
5. Závěr.....	40
6. Seznam literatury.....	42
7. Seznam použitých zkratek.....	44
8. Seznam příloh.....	45
9. Abstrakt.....	47

1. ÚVOD

Tématem mé bakalářské práce je život a dílo významného českobudějovického rodáka a kněze Karla Reba. Tuto práci jsem si vybral, kromě nesporné historické přitažlivosti, nejen proto, že život tohoto kněze není nikde popsán, ale i proto, že mě velice zajímají církevní dějiny českobudějovického regionu. Jsem přesvědčen, že důkladné seznámení s jeho životem, všemi událostmi, které ho více či méně ovlivnily, povede k lepšímu pochopení práce a díla tohoto kněze. Cílem práce je tedy vytvořit moderní, dosud nepublikovaný životopis Karla Reba a jeho bibliografii. Co se týká jeho díla, jde o první ucelený přehled dostupných, jím napsaných článků a publikací.

V první fázi jsem se zaměřil na hledání pamětníků doby, ve které žil. Následovalo období sběru převážně archivního materiálu a seznamování se s ním. Díky kontaktu na kancléře českobudějovického biskupství Mons. Václava Kulhánka, jednoho z posledních žijících pamětníků té doby, jsem získal a nahrál na paměťové médium informace o životě Karla Reba a doby ve které žil. Měl jsem také možnost nahlédnout do kněžské matriky archivu českobudějovického biskupství, kde jsou uvedena základní data o jeho osobě.¹ Dalším primárním pramenem k této práci byly spisy uložené ve Státním oblastním archivu v Třeboni, které mi daly podrobný vhled do dění v semináři v předválečných, válečných a poválečných letech². Nejvíce jsem čerpal z literatury významného autora, historika Jaroslava Kadlece. V jeho díle „*Českobudějovická diecéze*“³ uvádí mimo jiné i přátelství ke Karlu Rebanovi. Citované úryvky z jeho knih „*Dějiny katolické církve III.*“⁴ a „*Přehled českých církevních dějin*“⁵ byly pro tuto práci po historické stránce velice cennými dokumenty. Sekundárními zdroji, ze kterých jsem čerpal, byly internetové odkazy a citace z různých dostupných pramenů, většinou církevních periodik.

První kapitola této práce se zaměřuje na historický kontext doby, ve které Reba žil - na dění v celosvětovém, republikovém, jihočeském a českobudějovickém měřítku. Ve druhé kapitole jsem pomocí prosopografického přístupu zmapoval samotnou historickou osobnost Karla Reba, jeho dětství, mládí, studia a pracovní působení. Třetí samostatná kapitola se zabývá jeho publikační činností a rozбором některých jeho děl. Pro tuto práci jsem si vybral články, které Reba uveřejňoval v Časopise katolického duchovenstva. V tomto úvodu bych se zmínil o dvou člancích z digitalizované knihovny Katolické teologické fakulty University Karlovy „*Depositum*“ pojednávajících o liturgii: „*Liturgie: zdroj náboženské obrody a*

---

¹ Archiv biskupství českobudějovického, *Kněžská matrika*, II. díl.

² Státní oblastní archiv Třeboň, *Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České Budějovice, 1804 – 1950*.

³ KADLEC Jaroslav, *Českobudějovická diecéze*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice, 1995.

⁴ KADLEC Jaroslav, *Dějiny katolické církve III.*, Univerzita Palackého, Olomouc, 1993.

⁵ KADLEC Jaroslav, *Přehled českých církevních dějin*, Zvon, Praha, 1991

Liturgická obnova v našem lidu".⁶ V kapitole „dílo Karla Rebana“ jsem nejvíce využíval metody deskripce a analýzy. Po přečtení vlastní tvorby autora jsem vybraná díla popsal a pokusil se o analýzu textů.

---

⁶ <http://depositum.cz/knihovny/ckd/index.php?txgame:typ=1&txgame:id=336&dle=autor>

2. HISTORICKÝ KONTEXT DOBY KARLA REBANA

Karel Reban se narodil v roce 1892 a zemřel v roce 1957. Celý jeho život se odehrával ve velmi vzrušené a zároveň bolestné době. Narodil se v období rakousko-uherské monarchie, která v době jeho mládí zanikla. Celou dospělost prožil v samostatném československém státě. Zažil první světovou válku, rozkvět první republiky, hospodářskou krizi v třicátých letech dvacátého století, nástup fašismu i jeho pád. V závěru svého života se pak musel vyrovnávat s nástupem komunismu v Československu, internací a perzekucí kněží a řeholníků, se snahou komunistické strany podřídit náboženství svým vlastním zájmům, omezit jeho vliv a podrobit státní kontrole. Všechny tyto okolnosti se ho jistě velmi dotýkaly, ovlivnily jeho smýšlení a jednání. Protože je hodně těchto událostí, které mohly a určitě i zasáhly do života Karla Rebana, podívejme se na ně nyní podrobněji.

2.1 Dění v celosvětovém a celorepublikovém kontextu v době Karla Rebana

Při sledování celkového kontextu jsem si dovolil zvláštní rozčlenění, a to podle fází života Karla Rebana. Členil jsem tuto kapitolu takto:

- Období let 1892 – 1918: dětství a mládí Karla Rebana
- Období let 1919 – 1937: dospělost Karla Rebana, jeho vrchol
- Období let 1937 – 1948: zralost Karla Rebana, válečné období
- Období let 1949 – 1957: stáří a smrt Karla Rebana

Ačkoli z dostupných pramenů nemáme informace, jak uvedené světově i republikově důležité události poznamenaly život Karla Rebana, můžeme předpokládat, že uvedené změny v církevní i světské sféře mnohdy zasahovaly do jeho života a proměňovaly jeho názory i duchovní postoje. V dokumentech, které se mi o Karlu Rebanovi podařilo shromáždit, jsem našel několik odkazů a jeho výroků k hodnocení společenských změn.

Období let 1892 - 1918

Celosvětový kontext v tomto období je ovlivněn atentátem na Františka Ferdinanda d'Este v Sarajevu v roce 1914, po kterém vyhlásilo Rakousko-Uhersko válku Srbsku, a začala první světová válka, která skončila až v roce 1918. Dalšími významnými událostmi byla v roce 1917 Velká říjnová revoluce v Rusku, po které se komunisté ujímají moci v Rusku, a rok 1918, kdy byla vyhlášena samostatná Československá republika, a Tomáš Garrigue Masaryk byl zvolen prvním prezidentem.

Neměli bychom ani opomenout, že v roce 1914 byl také založen spolek Junák - český skaut, v roce 1915 Albert Einstein publikoval Obecnou teorii relativity a v roce 1917 vydal papež Benedikt XV. Kodex kanonického práva.⁷

Na papežském stolci se v tomto období vystřídaly tři zcela rozdílné osobnosti:

Mezi roky 1878 – 1903 byl papežem Lev XII., který cíl svého pontifikátu spatřoval ve sblížení a propojení církve s moderním světem a snažil se o zlepšení vztahů s evropskými státy. Do dějin vešel jako papež a za epochální můžeme považovat jeho sociální encykliku *Rerum novarum* z roku 1891.⁸

V roce 1903 byl na papežský stolec zvolen Pius X. Papežem byl až do roku 1914. Pius X. nedůvěřoval pokrokovým proudům, ale v oblasti duchovní péče uskutečnil velkolepé vnitřní reformy církve. Jeho pontifikálním cílem bylo spojit všechny věřící v Kristu, opakovaně odsoudil násilí jako prostředek řešení mezinárodních konfliktů a do dějin vstoupil jako antimodernistický papež.⁹

Po Piu X., v roce 1914 nastoupil na papežský stolec papež Benedikt XV., jehož pontifikát, trvající až do roku 1922, výrazně ovlivnila první světová válka. Benedikt XV. v ní důsledně zachovával neutralitu, obracel se na bojující strany s mírovými výzvami a následně zahájil humanitární pomoc bez ohledu na náboženskou, národnostní nebo etnickou příslušnost těch, jimž byla určena. Nejdůležitější vnitrocírkevní aktivitou jeho pontifikátu bylo vydání Kodexu kanonického práva v roce 1917.¹⁰

V tomto období Karel Reban vyrůstá a dospívá jako nemanželské dítě chudé švadleny.¹¹ Je jasné, že mamincina výchova, která byla jistě v duchu hodnot rakousko-uherské monarchie, musela být ve velkém kontrastu k monstrprocesům v padesátých letech 20. století, ale na kolik jí byl Karel Reban celoživotně ovlivněn není známo. Možná o to víc události konce monarchie, první světová válka a vznik Československé republiky, stejně jako vystřídání třech značně rozdílných papežů na papežském stolci, ovlivňovaly jeho duchovní a národnostní postoje, hledání identity a byly zároveň zdrojem jeho mnoha nejistot.

Z tohoto období o Karlu Rebanovi víme jen, že již jako šestnáctiletý student gymnázia mluvil o své touze po kněžském povolání a pak také to, že byl po teologických studiích 30. května 1915 vysvěcen na kněze a od 1. července 1915 byl ustanoven kaplanem v katedrále v Českých Budějovicích. Nabízená další studia v Římě odmítl.¹² Tím mu bylo vlastně předurčeno neopustit po celý život na delší dobu České Budějovice.

Období let 1919 – 1937

---

⁷ <http://www.iencyklopedie.cz/kanonicke-pravo/>, citováno dne: 23. listopadu 2010.

⁸ GELMI Josef, *Papežové*, Mladá fronta, Praha 1994, s. 248-250.

⁹ Tamtéž, s. 253-256.

¹⁰ Tamtéž, s. 260-263.

¹¹ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

¹² Ze svědectví Mons. Kulhánka.

Těchto skoro 20 let bylo ve znamení „ticha před bouří“. V roce 1920 vznikla sice Společnost národů, ale byla také založena NSDAP v Německu a v Československu Církev československá husitská. V roce 1921 se Adolf Hitler stává prvním předsedou NSDAP, ale už v roce 1933 je jmenován německým kancléřem, dochází k nástupu fašismu v Německu a posléze i v Itálii. V letech 1929 - 1935 se navíc svět potýkal s hospodářskou krizí, na kterou papež Pius XI. v roce 1931 reagoval uveřejněním encykliky *Quadragesimo anno* o sociálním řádu, napsané ke čtyřicátému výročí vydání encykliky *Lva XIII.*¹³

Během skoro celého tohoto období byl papežem Pius XI. (1922 – 1939), jehož pontifikát byl konfrontován s moderními totalitními státy, s nimiž církev neměla ještě zkušenost. Obtížím, které tyto státy církvi působily, se papež snažil předcházet konkordáty – papež se musel vyrovnat s nástupem komunismu v Rusku, fašismem v Německu, Itálii a perzekucí věřících i kléru na mnoha místech světa. Velký přínos jeho pontifikátu byl i ve vnitrocírkevních oblastech: v roce 1925 zavedl svátek Krista Krále a celé lidské pokolení zasvětil Božskému srdci Ježíšovu; v roce 1931 uveřejnil sociální encykliku *Quadragesimo anno*; zvláštní péči věnoval misijní činnosti.¹⁴

Po první světové válce byl zaznamenán v Čechách velký odpad od katolické církve. Tehdy zanikla rakousko-uherská monarchie a hodně lidí spojovalo katolickou církev s habsburskou monarchií. Tehdejší heslo znělo: „Pryč od Rakouska, pryč od Říma“. V té době je 8. ledna 1920 v Praze založena Církev československá husitská.¹⁵ Jaroslav Kadlec ve svých *Církevních dějinách* o tomto období píše: „Republika Československá, v níž se spojili společnému státnímu životu Češi a Slováci, prožívala hned ve svých počátcích hluboký náboženský otřes. Protože církev byla za Rakouska příliš spjata s nenáviděným státem, inteligence i prostý lid měli ve značné míře náladu protikatolickou. Rakouským režimem dosazená hierarchie se jevila národu nepřátelskou. K tomu přistupovaly vzpomínky na dobu husitskou a Masarykova dějinná filozofie, podle níž je třeba navázat na reformaci. Na náboženský boj nebyla církev připravena. Ale boj započal již několik dnů po převratu, 3. listopadu 1918, stržením Mariánského sloupu na Staroměstském náměstí, jež se stalo signálem k ničení křížů, soch světců a k hanobení svatostánek. Do roku 1921 vystoupilo z církve na milion čtyři sta tisíc lidí, a to hlavně ve středních Čechách. Někteří zůstali bez vyznání, jiní se stali příslušníky Českobratrské církve evangelické, největší část přešla do Církve československé, založené bývalými katolickými duchovními. Na podkarpatské Rusi asi 100 000 sjednocených katolíků přešlo k Pravoslaví. Odpadové hnutí katolicismus oslabilo, ale nezničilo. Tři čtvrtiny obyvatel českého národa zůstaly své víře věrni. Biskupské stolce byly obsazeny duchovními vzešlymi z lidu. Nejpopulárnější postavou mezi novými katolickými hierarchy byl olomoucký arcibiskup Antonín Cyril Stojan (1921 - 1923), muž svatého života a zlatého srdce. Arcidiecéze pražská byla svěřena učenému a nesmlouvavému profesorovi Františkovi Kordačovi (1920 - 1931). Katolíci

¹³ KADLEC Jaroslav, *Dějiny katolické církve III.*, Univerzita Palackého Olomouc, 1993, s. 471.

¹⁴ GELMI Josef, *Papežové*, Mladá fronta, Praha 1994, s. 264-271.

¹⁵ Archiv biskupství českobudějovického, *Kněžská matrika*, II. díl, s. 333.

zreorganizovali vnitropolitickou obranu a odvrátili nejhorší nebezpečí. Měli však jen tolik práv, kolik si jich dobyli. Uzákonění rozluky manželství a nepříznivých školských zákonů se ubránit nedovedli. V druhém desetiletí se poměry podstatně zlepšily. Roku 1929 uzavřela republika se Svatou Stolicí *Modus vivendi*¹⁶, jímž byly upraveny hranice diecézí ve shodě s hranicemi státními a právo nominační. Státní představitelé se chovali k církvi daleko vlídněji. Projevilo se to zejména za mohutného katolického sjezdu roku 1935. Také vnitřní náboženský život se začal slibně rozvíjet, hlavně díky působení obrozených řeholí.¹⁷

Tyto důležité společenské změny formovaly život mladého Karla Rebana, jeho kněžské postoje i další život. Ze získaných dokumentů je možné vyčíst, jak mocně se duchovního života mladého kněze Karla Rebana dotýkal odpad lidí od víry, nastalé zesvětšování společnosti a také nástup komunistického režimu v Rusku a ve světě. Zde by se dala provést paralela mezi smýšlením Karla Rebana a papeže Benedikta XV., neboť ze svědectví Mons. Kulhánka se dovídáme: „O tom, jak velmi byl Karel Reban předvídavý, svědčí i tento jeho zápis z roku 1931: *„Mívám často apokalyptická tušení. Myslím na budoucnost církve, kultury, společnosti. Zdá se mi, že za chvíli vyšlehnou ohnivé moře světové sociální revoluce. Mravní hnilobou svojí jsme ji připravili znamenitě. Odňato bude od nás království Boží a dáno národům jiným, jež dnes ještě snad jsou barbaři.*“¹⁸

Ze svědectví Mons. Kulhánka se o Karlu Rebanovi také dovídáme: „Brzy po nástupu Hitlera k moci, si dne 16. července 1933 poznamenal do svého zápisníku: *„Musíme se probíjet milostí, modlitbou, obětí, sebezáporem ke zdravé reformě, neboť taková církev světců obnoví svět. Dokážeme to? Či nás Bůh zavrhne a povolá k tomu černochoy a Čiňany?*“¹⁹

Celkově však období let 1919 - 1937 bylo pro Karla Rebana období rozkvětu jeho kněžského života. Na dobové změny se snažil citlivě reagovat. Jako v odpověď na založení Církve československé husitské v roce 1920, zesvětšování společnosti a vyprázdnění seminářů v letech 1919 - 1929. Kněžské semináře byly v letech 1919 - 1929 poloprázdné. Tak povstala v diecézním kněžstvu generační mezera. Ačkoliv ani mezi starším kněžstvem nechybělo vynikajících osobností, byl rozdíl mezi starší a mladou kněžskou generací znatelný. Velká část příslušníků nové generace si volila povolání u ideálních důvodů, pracovala horlivě a nešetřila obětmi²⁰. Karel Reban od roku 1922 vedl mariánskou družinu bohoslovců, spolek katolických učitelů a učitelek, stýkal se s činovníky českobudějovické besedy, věnoval se školství a pedagogice. Velmi dlouho byl také jednatelem ústředního výboru katolického školství v ČSR. Od roku 1920 byl mezi prvními, kdo dávali exercicie pro laiky. Vytvořil Katolickou akci a v letech 1928 - 1948 byl jejím ředitelem. Věnoval se i sociální práci, dlouhá léta byl duchovním rádcem odborové organizace dělnictva tabákové továrny.

¹⁶ Srov. – Příloha č. 1 této práce, <http://spcp.prf.cuni.cz/dokument/modus.htm>

¹⁷ KADLEC Jaroslav, *Dějiny katolické církve III.*, Univerzita Palackého Olomouc, 1993, s. 462-463.

¹⁸ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

¹⁹ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

²⁰ KADLEC Jaroslav, *Přehled českých církevních dějin*, Zvon, Praha, 1991, s. 248.

Pracoval také v ochotnickém a vzdělávacím spolku.²¹ On sám si 13. března 1919 poznamenává: „*Těžký klopotný život. Ve znamení schůzí a přednášek. Zhmotnělý dnešní svět musíme produševnit. Nestavme se přitom do pózy apoštolů. Ne věci mimořádně nedbale, nýbrž všední svou povinností zodpovědně, krásně a svědomitě konejme.*“²² Jak výstižné poučení i pro dnešní dobu. Ještě v témže roce si 14. srpna Karel Reban posteskl: „*Žiji jen denním událostem a spolkovému životu. Nezbyvá mi času pro sebe.*“²³ Dne 30. září 1926 byl Karel Reban jmenován spirituálem kněžského semináře v Českých Budějovicích. Současně se 1. října 1932 stal suplujícím profesorem pastorálky v semináři, zároveň ale do 1. září 1934 nadále zůstává spirituálem. Poté byl jmenován rektorem semináře a 1. října 1934 řádným profesorem pastorální teologie. Karel Reban tak měl zásadní vliv na směřování kněžského života bohoslovců v jižním cípu Československa v tom nejširším slova smyslu a díky tomu patřil mezi několik nejznámějších a nejvlivnějších kněží v diecézi. V roce 1935 byl Karel Reban jedním z těch, kteří se nejvíc zasloužili o přípravu celostátního sjezdu katolíků v Praze.²⁴ V témže roce musel Karel Reban jako rektor řešit pro bohoslovecké diecézní učiliště zásadní problém. Ve statistické ročence za rok 1935 pro republiku československou bylo toto učiliště zařazeno do kategorie odborných škol. Přitom do té doby příslušelo podle říšského zákona číslo 157, dle výnosu c. k. ministerstva kultury a vyučování ze dne 23. dubna 1850, statut biskupské vysoké školy. V dopise ministerstvu školství a národní osvěty uvádí: „*Bohoslovecké diecesní učiliště vidí v tom nepřípustné snížení bohosloveckého studia a přednášejí proto formální stížnost s prosbou, aby vysoké ministerstvo školství a národní osvěty učinilo potřebné opatření, aby bohosloveckým biskupským diecesním učilištím jim patřící charakter zůstal zachován a respektován, zvláště také proto, že se tu jedná o stavovskou čest veškerého kléru.*“²⁵ Studium na bohosloveckém učilišti, stejně tak jako na bohosloveckých fakultách vyžadovalo a předpokládalo absolvování střední školy, ve většině případů gymnázia. Stejně tak požadavky na profesory bohosloveckých učilišť značně převyšovaly požadavky pro jmenování profesorů na střední školy. V dopise o tom píše: „*Podle císařského nařízení ze dne 23. dubna 1850 říšského zákona č. 157 byli profesory theologie zpravidla ustanovováni jen takoví uchazeči, kteří svou schopnost prokázali písemnou a ústní konkursní zkouškou. Výjimku lze připustiti u těch uchazečů, kteří dokázali svou zdatnost již dříve výtečnými vědeckými pracemi. Tytéž podmínky stanoví k dosažení profesorského místa ministerská nařízení ze dne 29. března 1858 říšského zákona č. 50, jakož i usnesení biskupských konferencí z roku 1849 a 1858.*“ Dopis končí slovy: „*Zařazení theologických ústavů mezi odborné školy, jako jsou ústavy pro vzdělání učitelů, pěstounek, jak to učinila statistická ročenka československé republiky v posledním vydání, neodpovídá nikterak stávajícím zákonným poměrům. Proto žádají*

²¹ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

²² Ze svědectví Mons. Kulhánka.

²³ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

²⁴ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

²⁵ Srov. – Příloha č. 2 této práce, Státní oblastní archiv Třeboň, *Biskupský kněžský seminář a diecézní theologický institut České Budějovice, 1804 – 1950, NAD 373.*

podepsané bohoslovecké ústavy o uznání jim náležejícího charakteru vysokoškolského, jenž jim až dosud nikdy nebyl odpírán“.²⁶

Dne 8. července 1937 ho papež Pius XI. jmenoval tajným papežským komořím, tedy monsignorem.²⁷ Bylo to zasloužené vyznamenání k jeho čtyřicátým pátým narozeninám, které v tomto roce oslavil. Toto privilegium však jakoby už zaniklo v nastupujících událostech fašistické zvůle a tak ho možná vnímal i Karel Reban.

Období let 1937 - 1948

V letech 1937 - 1938 si již mnoho lidí uvědomovalo hrozící další válku. Světové mocnosti, stejně jako papež Pius XII., se snažily o její odvrácení, bohužel marně. Fašismus měl nyní již velkou sílu. V roce 1938 proběhla takzvaná Křišťálová noc, v Československu následovaná všeobecnou mobilizací. Nakonec na základě mnichovské dohody Československo muselo postoupit sudetské území Třetí říši. Někdy do této doby lze datovat leták z roku 1938, který upozorňuje na to, jak se zachovat v případě cvičného, nebo skutečného náletu, jež rektor Reban v závěru doplňuje poznámkou: *„Kdyby snad někdy- quo Deus avertat- nešlo pouhé cvičení, nýbrž o vážnou skutečnost, potom: Jako křesťané, zvláště však jako bohoslovci a kněží, nezapomínejme na modlitbu...chraňme především kostel a svatostánek, vzývejme svaté anděly strážné svěřených míst a budme připraveni i na věci poslední...pamatujme na lítost dokonalou. „Hace loquere et exhortare...“²⁸*

Hrozba války donutila profesorský sbor bohosloveckého semináře v čele s rektorem Karlem Rebanem hledat nové prostory pro případ, že by nebylo možné otevřít kněžský seminář v budově, kde dosud sídlil. Proto se s prosbou v dopise obrátil na provinciální matku představenou kláštera ve Štětkni: *„Vysocevážená, Velebná Matko představená. V rozrušených přítomných poměrech nemůže nás již překvapiti nic. A tak, myslím, že valně nepřekvapím ani touto svou naléhavou prosbou, kterou vyslovím ihned. Prosim dopřejte nám ve Štětkni útulek pro náš bohoslovecký seminář. Bylo by to v tom případě, že vypukne válka, anebo kdyby sice nedošlo k válce, ale kdyby bylo okolnostmi nemožno otevřít kněžský seminář v jeho vlastním zdejší domě“²⁹*. V dopise uvádí okolnosti, za kterých by se stěhování mělo uskutečnit. Předvídá také, že do semináře již nenastoupí němečtí bohoslovci a také ti, kteří budou odvedeni na vojenskou službu. Hrozbou pro všechny bylo ultimatum dané Československu Německem, které mělo vypršet 1. října roku 1938. Nikdo si nebyl jistý, jak se Německo zachová. Rektor Reban píše na konci dopisu: *„Kritické bude ono skončení lhůty dané Německem*

²⁶ Srov. – Příloha č. 2 této práce, Státní oblastní archiv Třeboň, *Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České Budějovice, 1804 – 1950, NAD 373.*

²⁷ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

²⁸ Srov.- Příloha č. 3 této práce, Státní oblastní archiv Třeboň, *Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České Budějovice, 1804 – 1950, NAD 373.*

²⁹ Srov. – Příloha č. 4 této práce, tamtéž

Československu 1. října. Kdyby se objevilo, že není již jiné možnosti, kromě zbraní, potom bychom se představení přistěhovali ihned a odtud, tj. od Vás bychom vyrozuměli bohoslovce, kde a kdy počíná školní rok- měl začínat zde 3. října, ale oznámili jsme bohoslovcům, že počátek se odkládá, by vyčkali dalších zpráv. Kéž Duch Svatý osvíti Vás, byste poznali, jaké důležité dílo je tu v nebezpečí, že diecéze nemůže zůstat bez kněží, když jich tolik odešlo na vojnu, že naopak musíme s největším kvapem vésti ke svěcení mladší ročníky...Kéž Vás posílí Duch Svatý, byste se nebály obětí, k nimž pro věc Boží Vás vyzýváme“.³⁰ Bohužel hrozba války zachvátila celou Československou republiku. V zemi se na ni připravovalo nejen vojsko, ale i například prostory pro nemocnice. Stejně tak tomu bylo i v štětkeňském klášteře. Proto odpověď matky představené na žádost bohosloveckého semináře nebyla příznivá. V odpovědi píše: „Vysocedůstojný pane rektore. S největší radostí bychom vyhověli Vaší žádosti, ale právě včera byla budova naše zabrána pro rekonvalescenční nemocnici. Jakmile nám bude možno mluvit s plukovníkem, který ale zatím odjel, zeptáme se jej, zda by to dovolil. Spíše pochybuji, že to dovolí. Kdybych byla měla dotaz včera, byla bych hned hlásila, že část budovy je již slíbena. Velmi lituji, že pravděpodobně nebude možno seminaristy zde ubytovati“.³¹

Po obsazení Československé republiky a vytvoření Protektorátu Čechy a Morava zůstal bohoslovecký seminář na původním místě a byl otevřen další studijní ročník na tomto ústavu. Ze zápisu z porady profesorského sboru ze dne 17. března 1939, vyplývají následující změny a události. Proběhla volba nového papeže po zemřelém Piu XI. Bohoslovecký učitelský sbor povstáním uctil jeho památku a novému papeži slibuje věrnost a oddanost. Poté rektor poukázal na další změnu, tentokrát v právním poměru naší vlasti po obsazení německými vojsky: „K nové státní vrchnosti nutno projevovati loajální smýšlení a k témuž také nabádati bohoslovce. Pozdrav „Heil Hitler“ je nyní oficiálním pozdravem. Hákový kříž je výsostným znamením svrchovanosti německé říše a náleží mu tedy patřičná úcta. Nařízeno co nejdříve vyvěsit prapory s hákovým křížem na budovu a hostel.“³² Velké změna se nedotkly jen České republiky jako takové, ale i samotného bohosloveckého ústavu, jak uvádí tento zápis: „Nad kněžským seminářem ustanoven od úřadu zvaného „Deutsches Arbeitsamt“³³ komisařem profesor reálného gymnázia německého Albín Bohm. Komisař semináře bude denně docházeti do ústavu, jemu se budou podávati zprávy o tom, co se děje v semináři, a vše, co se bude dít jen v dorozumění s ním“.³⁴

³⁰ Srov.- Příloha č. 4 této práce, Státní oblastní archiv Třeboň, *Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České Budějovice*, 1804 – 1950, NAD 373.

³¹ Srov. – Příloha č. 5 této práce, tamtéž.

³² Srov. – Příloha č. 6 této práce, tamtéž.

³³ Německý úřad práce, přeložil T.R.

³⁴ Srov. – Příloha č. 6 této práce, Státní oblastní archiv Třeboň, *Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České Budějovice*, 1804 – 1950, NAD 373.

Dne 21. listopadu roku 1939 byl doručen rektorátu kněžského semináře příkaz k jeho zavření. Tento příkaz se týkal všech českých vysokých škol a platil po dobu tří let. Zákaz se týkal nejen vyučování na školách, ale bylo také výslovně zakázáno pokračovat ve studiu privátně, pod vedením některého z profesorů. Do českobudějovického semináře přišel tento příkaz ze semináře olomouckého a psalo se v něm: „*Dle informací, jež podepsanému dalo Gestapo, vztahuje se zavření českých škol na 3 roky také na zdejší fakultu bohosloveckou a kromě toho, jak bylo výslovně podotknuto, je našim bohoslovcům „jedwede Form der Fortsetzung der theologischen Studien untersagt“³⁵, jako například bylo uvedeno, že nesmí nikdo z našich bohoslovců po dobu zákazu pokračovati v bohosloveckých studiích na některém z bohosloveckých učilišť. Dodatek, který doplňoval tento zákaz, zněl: „Výslovně také zakázáno našim bohoslovcům pokračovati ve studiích pod vedením profesora bohoslovi“³⁶.*

Druhá světová válka kněze Karla Rebana zasáhla zcela zásadně, stejně jako do života mnoha jiných lidí. Karla Rebana v tomto období vidíme jako rektora vyprazdňujícího se semináře, který se stará o všechny sobě svěřené. Ze svědectví Mons. Kulhánka o působení Karla Rebana během války víme toto: „S příchodem druhé světové války Karlu Rebanovi přibýly další rektorské starosti. Bylo třeba shánět potraviny, protože přiděly na lístky byly malé. V roce 1942 prakticky skončil provoz semináře, protože většina bohoslovců byla nasazena na nucené práce do Německa. Hodně jich odešlo pracovat do zbrojního průmyslu v Linci. Ti, kteří měli větší zdravotní potíže, museli pracovat v Čechách, někteří přímo v Českých Budějovicích. Jiní pracovali i v uhelných dolech v Ostravě. Jak se ještě během války někteří jednotlivě, nebo po skupinách z nasazení vraceli, pan rektor se obětavě staral, aby mohli dokončit studium teologie a přijmout kněžské svěcení. To vše bylo tehdy velmi riskantní, stačilo zapomenout na nějaký tehdejší předpis a hrozil velký trest. Pan rektor Reban se ale choval velmi odvážně a prozíravě.“³⁷

Konec druhé světové války se v církevním prostředí nesl v duchu díky osvoboditelům a modliteb za padlé a zavražděné během ní. Psal se květen 1945 a ve většině chrámů a kostelů zněly májové pobožnosti. Václav Vaško ve své kronice o této době píše: „*Děkovný ráz měly i májové pobožnosti. Bylo tehdy jaksi samozřejmé, že se do modliteb děkovných vkládaly i prosby za naše slovanské bratry. Pokrevné, ale cizí a nepochopitelné, milé i kruté, obávané a přesto očekávané. Představovali jsme si je jako neznabohy a překvapeně jsme zjišťovali, že mnozí si zachovali rezidua víry, že ke kněžím, řeholníkům a řeholnicím se chovali většinou s úctou.*³⁸ Po skončení války se bohoslovci vrátili z nuceného pracovního nasazení a provoz semináře byl plně obnoven. Rektor s ostatními profesory se znovu pustili do práce na výchově a vzdělávání

³⁵ „*jakákoliv forma pokračování teologických studií je zakázána*“, přeložil T.R.

³⁶ Srov. – Příloha č. 7 této práce, Státní oblastní archiv Třeboň, *Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České Budějovice, 1804 – 1950*, NAD 373.

³⁷ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

³⁸ VAŠKO Václav, *Neumlčená kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*, Zvon Praha 1990, s. 18–19.

budoucích kněží. Karel Reban měl i nadále pověst velmi přísného rektora.³⁹ O vnitřním nazírání Karla Rebana na válečné události toho však víme jen velmi málo. Do domácího optimismu zazněl varovný hlas z Vatikánu. Pius XII. viděl jasně, co se řítí na Evropu, a co se v náznacích už projevuje v zemích osvobozených Rudou armádou. Tvůrcům právě zakládané Organizace spojených národů adresoval Pius XII. slova: „*Jaké by to bylo trpké zklamání, kdyby mírová organizace měla zklamat, kdyby tolik roků utrpení a odříkání mělo přijít nazmar, kdyby měl vládnout dále duch útlaku, z něhož se svět viděl konečně navždy osvobozen. Ubohý svět! Mohla by se naň potom vztahovat slova Ježíšova: Poslední jeho věci staly se horšími, než byly první, z nichž takovým utrpením vyvázl*“.⁴⁰ Stejně tušení a pocit dle svých poznámek měl i Karel Reban. Věděl, že demokracie v osvobozeném Československu bude velmi křehká. Stejně jako Pius XII. viděl rozmáhající se komunistickou moc, která už koncem roku 1945 v mnoha případech porušovala dohodu Košického vládního programu. Tušil, co se stane a že bude mnohem hůř.

Po radostné euforii z osvobození vypukla v Československu protiněmecká hysterie. Občané české národnosti pronásledovali Němce na každém kroku. Ve své zaslepenosti a touze po pomstě viděli ve všech Němcích vrahy a převlečené nacistické vojáky. Toto se také velice dotknulo náboženského života církve u nás, jak píše Vaško ve své kronice: „*Vyhánění Němců z domovů nepříznivě ovlivnilo náboženský život nejen v německých, ale i národnostně smíšených obcích. Bez souhlasu církevních úřadů a dříve, než mohly být vydány úřední směrnice, vypudily některé místní národní výbory z far duchovní správce německé národnosti, i když dokonale ovládali český jazyk a s nacisty neměli nic společného. Jinde naopak místní úřady proti německému knězi nic nenamítaly, ale ten solidárně s německými farníky odešel z obce. Pro nedostatek českých kněží zůstaly takové farnosti na čas neobsazeny. V létě 1946 vydala proto biskupská konzistoř v Brně oběžník farnostem: „Duchovní správce není oprávněn samovolně opustit faru, i kdyby velká část jeho farníků byla nuceně vystěhována. Není-li ze stanoviska státního a politického námitek proti německému duchovnímu správci, nemůže MNV nutit kněze vázaného úřadem k místu duchovní správy, aby faru opustil*“.⁴¹

Další nepříjemnou záležitostí, kterou se museli zabývat nejen českobudějovičtí kněží, bylo nařízení zemského národního výboru v Praze z června 1945, ve kterém stálo: „*Na podkladě směrnice zemského národního výboru v Praze z června 1945 museli kněží a vedoucí církevních majetkových podstat předložit prostřednictvím příslušných biskupských konzistoří místopřísežné prohlášení, zda nejsou národnosti německé, nebo maďarské, nýbrž české, nebo slovenské*“.⁴² Zároveň museli předložit osvědčení místního

---

³⁹ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

⁴⁰ VAŠKO Václav, *Neumlčená kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*, Zvon Praha 1990, s. 18–19.

⁴¹ VAŠKO Václav, *Neumlčená kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*, Zvon Praha 1990, s. 28–29.

národního výboru svého bydliště, že jsou státně a národně spolehliví.⁴² Z tohoto prohlášení musel mít Karel Reban velmi nepříjemný pocit. On i kněží českobudějovické diecéze aktivně bojovali proti nacistickému útlaku. Po osvobození místo projevu díků, byli nuceni takovým ponižujícím způsobem prokazovat svoji národnost a loajalitu. Mnozí němečtí kněží a bohoslovci byli jeho přáteli a žáky. I když prokazatelně neměli nic společného s nacistickým režimem, byli v rámci kolektivní viny německého národa nuceni opustit své fary, domovy a přátele.

V roce 1945 vyšla řada prezidentských dekretů, mimo jiné i dekret o znárodňování majetku Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů. Došlo však i na znárodňování církevního majetku tam, kde byl předtím ve správě německých, nyní již odsunovaných kněží. Proti tomuto znárodňování podali českoslovenští biskupové v listopadu roku 1945 protest prostřednictvím memoranda adresovaného vládě. V tomto memorandu se mimo jiné píše: „*Kdyby byly dekrety prezidenta aplikovány na tzv. německý církevní majetek, nebyli by tím postiženi Němci, kteří budou odsunuti, ale církev, která je jeho majitelem, resp. Češi, tj. čeští kněží a řeholníci, kteří se stali, nebo stanou jeho správci*“. Papež Pius XII. ve svém stanovisku k tomuto znárodňování uvádí: „*Církev neodmítá v zásadě znárodnění, odsuzuje pouze jeho přehmaty. Přehnané znárodnění, nejenže neřeší sociální problémy, nýbrž je přesunuje a zhoršuje, poněvadž stupňuje sílu zbraně, jež se může stát nástrojem potlačování, a přemísťuje ji z rukou soukromých kapitalistů do rukou jediného, nebo několika vůdců státu*“.⁴³

Bohužel pocit svobody neměl v Československu dlouhé trvání. V roce 1948 proběhl v Československu komunistický převrat - tzv. Vítězný únor, po kterém nastupují komunisté k moci a začínají probíhat politické monstrprocesy padesátých let s církevními a politickými osobnostmi.

Karel Reban si jako jeden z mála uvědomoval velké nebezpečí, které ze strany komunismu věřícím i kléru hrozí. Je zde předpoklad jeho tušení, že komunismus u nás bude dlouhá léta, neboť když došlo k známým „únorovým událostem“ roku 1948 a tím i k počátku více jak čtyřicetileté totality v naší zemi, přemýšlel o tom, jak se zachovat a co dělat. Dokládá to i jedna událost z 30. května 1948 při volbách do parlamentu, které ovšem už nebyly svobodné. Byla pouze jedna kandidátka tzv. Národní fronty. Kdo ji nechtěl dát do volební urny, tak mohl vložit bílý volební lístek prázdný. Bohoslovci všichni volili prázdný bílý lístek. Rektor Karel Reban jim ale řekl: „*Vhod'te tam také někdo tu kandidátku, vždyť nám ten seminář zavřou*“.⁴⁴ Prozíravost Karla Rebana vyniká pak zejména v souvislosti s memorandem, které v srpnu 1948 podali biskupové Československé vládě. V tomto memorandu protestovali proti tomu, že přes slibovanou náboženskou svobodu byl zahájen skrytý protináboženský a proticírkevní boj. Zabráňuje se ve vykonávání úřadu kněžím proto, že se nezúčastňují politických projevů

⁴² VAŠKO Václav, *Neumlčená kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*, Zvon Praha 1990, s. 28–29.

⁴³ Tamtéž, s. 37 a 117.

⁴⁴ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

a z jiných nicotných důvodů, ačkoli se v ohledu náboženském i politickém ničím neprovinili.⁴⁵

Období let 1949 - 1957

V dalších letech se velmi zostřil boj státu proti církvi. V Německu došlo v roce 1949 k rozdělení Německa na Spolkovou republiku Německo (západní okupační zóna) a Německou demokratickou republiku (sovětská zóna). V roce 1950 byla v Československu popravena doktorka Milada Horáková, ale také bylo papežem Piem XII. vyhlášeno dogma o nanebevzetí Panny Marie. O tři roky později zemřel v Sovětském svazu J. V. Stalin, téhož roku i československý prezident Klement Gottwald, což ale nezabránilo tomu, aby komunismus dál nabíral na síle.⁴⁶ Jaroslav Kadlec o tomto období píše ve svých Církevních dějinách: „Roku 1950 byl zřízen takzvaný Státní úřad pro věci církevní, vydány nové církevní zákony a bylo započato s plánovanou likvidací církve. Po divadelních procesech s představenými řeholí byly zrušeny všechny kláštery a řeholníci internováni, byly zrušeny všechny katolické bohoslovecké fakulty a diecézní kněžské semináře a nahrazeny dvěma Cyrilometodějskými fakultami v Praze a v Bratislavě, jež zpočátku neodpovídaly církevním předpisům, bylo zastaveno vydávání veškerého katolického tisku, zrušena náboženská výchova a výuka ve školách a bohoslovci spolu s kněžími byli nuceni pod záminkou vojenské služby konat v Pomocných technických praporech těžké práce.“⁴⁷ To však nebylo všechno. Pro zvlášť nepohodlné protivníky měl komunistický režim v oblasti jáchymovských uranových dolů likvidační tábor. Toto pracoviště bylo určeno převážně pro katolické kněze. Při bídné stravě zde byli po celou pracovní dobu, uprostřed radioaktivního prachu z drcené uranové smolky, vystavováni bezprostřednímu silnému radioaktivnímu záření. Co nezmohla dlouhodobá vyšetřující vazba, měla dokončit uranová ruda, která se zde třídila a drtila pro vývoz do SSSR.⁴⁸ Dějiny katolické církve tak v období komunistické totality velmi připomínají historii církve v dobách pronásledování prvních křesťanů, neboť v obou dějinných érách nacházíme perzekuované biskupy, kněze i laické věřící, kteří za svou víru zaplatili nejen svobodou, ale dost často i svým životem. Těchto zemřelých svědků víry byl velký počet a jejich smrt se dotýkala mnohých. Týkalo se to například i blízkého spolupracovníka Karla Rebana pana P. Václava Říhy, kterého světil českobudějovický biskup Hlouch. Od roku 1948 působil jako prefekt a spirituál v kněžském semináři v Českých Budějovicích. Vojtěch Vlček o této události píše: „V souvislosti se zatýkáním spolupracovníků biskupa Hloucha si Státní Bezpečnost 12. května 1952 přišla i pro P. Václava Říhu. Byl

---

⁴⁵ VAŠKO Václav, *Církev v ohrožení totalitami*, Teologické texty 2003, ročník 14, číslo 2, s. 46-47.

⁴⁶ *Kronika křesťanství*, Knižní klub, Praha 1998, s. 378.

⁴⁷ KADLEC Jaroslav, *Dějiny katolické církve III.*, Univerzita Palackého Olomouc, 1993, s. 470.

odsouzen za takzvanou velezradu na 12 let v Mírově, kde 29. října 1956 umírá na infarkt.“⁴⁹

Poslední léta života Karla Rebana tak byla provázána s perzekucemi, kterými trpěli jeho přátelé, spolubratři kněží, věřící, ale také on sám formou odnětí státního souhlasu pro službu kustoda katedrální kapituly a kapitulního vikáře, stejně jako pomluvami. Bylo tomu tak i přesto, že Karel Reban v době po únoru 1948 chtěl, aby se využilo všech možností, které ještě církve měla, k náboženské činnosti. Protože on sám nechtěl dráždit nepřátele církve církevním kněžským oblečením, začal chodit ven bez kolárku. Lidé, někteří kněží i řeholní sestry ho za to odsuzovali, jeho to velmi mrzelo, ale byl přesvědčen, že jedná správně. V té době si zapsal: „*Bůh nás postavil do určitého prostředí, neházejme sebou, nebraňme se, pracujme všemi silami, jak můžeme, to je náš cíl.*“⁵⁰

2.2. Děni v jihočeském a českobudějovickém kontextu v době Karla Rebana

V této kapitole bych se rád zaměřil na konkrétní události v životě Karla Rebana, které jsou úzce spojeny s jeho životem a kněžským působením v Českých Budějovicích. Protože z dětství a mládí Karla Rebana jsem našel jen velmi málo materiálů, dovolil jsem si zaměřit se v této kapitole pouze na dvě roviny:

1. Na tzv. „malý“ – studentský seminář, kde Karel Reban působil jako spirituál a profesor.
2. Na stav katolické církve v jižních Čechách, více zaměřeno na město České Budějovice v době života Karla Rebana.

Malý – studentský seminář

Tradice studia v kněžském semináři začíná 7. listopadu 1804, kdy první biskup nově zřízené českobudějovické diecéze Jan Prokop Schaaffgotsche (1785 - 1813) uvedl první studenty do semináře a byla zahájena výuka v jeho teologickém ústavu. První vizitační zpráva biskupa Schaaffgotsche z roku 1811 nás o tom zpravuje takto: Teologické studium bylo tříleté a bylo vedeno čtyřmi profesory. Dogmatiku a apologetiku (čili fundamentální teologii) učil Josef Nowak, Hermeneutiku, Exegezi, Úvod do Starého a Nového Zákona, Biblickou archeologii, Hebrejštinu a Řečtinu vyučoval Vojtěch Juhn, který pak navíc a z vlastního přičinění učil i Češtinu. Praktickou teologii, Morálku a Katechetiku učil Jan Hollberger a Církevní dějiny, Církevní právo a Patrologii vyučoval Václav Schembera. Pokud jde o délku studia, kterou chtěl biskup Schaaffgotsche prodloužit, ta byla státní studijní komisí novým předpisem o studiu bohosloví prodloužena na čtyři roky. Zavedena však byla teprve roku 1815. Bylo

---

⁴⁸ LUDVÍK Zbyněk a BUREŠ Václav, *Černá kniha minulosti*, Garmond 2001, s. 235-236.

⁴⁹ VLČEK Vojtěch, *Čeští mučedníci z dob komunismu*, Teologické texty 2003, ročník 14, číslo 2, s. 58.

⁵⁰ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

ustanoveno šest řádných profesorů a předměty rozvrženy podle ročníků. V prvním ročníku se přednášely církevní dějiny, biblická archeologie, úvod do Písma svatého a biblické jazyky. V druhém ročníku biblická hermeneutika, kanonické právo a pedagogika. V třetím ročníku dogmatika a morálka a ve čtvrtém ročníku pastorálka, katechetika a racionální ekonomie.⁵¹

Za druhého biskupa českobudějovické diecéze Arnošta Růžičky (1815 - 1845) studoval v budějovickém semináři v letech 1831 - 1833 Jan Nepomuk Neumann, rodák prachatický sudetoněmecké národnosti, který pak odešel do Severní Ameriky, kde se stal biskupem ve Filadelfii. Svým svatým životem a působením proslavil nejen své filadelfské působení, ale i své rodné Prachatice a též budějovické teologické studium, na které vzpomínal s vděčností, neboť budějovický seminář byl tenkrát díky představeným a profesorům opravdu duchovním střediskem diecéze.⁵² Již zde se projevil důležitost „malého“ - studentského semináře pro duchovní formaci budoucích kněží.

Další českobudějovický biskup Josef Adam Lindauer (1845 - 1850) do života „malého“ - studentského semináře výrazněji nezasáhl.

To se zásadně změnilo s nástupem nového biskupa Jana Valeriána Jirsíka (1851 - 1883), který velmi pečoval nejen o vyšší úroveň výuky v kněžském semináři, ale také o výuku spisovné češtiny, kterou čeští bohoslovci, kteří studovali převážně německy, neznali. Sám biskup Jirsík publikoval česky psaná díla: Škola nedělní, Proč jsem se stal katolíkem, Bohomil, Populární dogmatika, Dvanáctero listů k odděleným bratřím. Založil v Českých Budějovicích české gymnázium.⁵³

Nyní si dovoluji malou odbočku, která je ale pro tuto práci zásadní. V roce 1879 vzniká v budějovickém kněžském semináři významný počín. Osm mladých seminaristů: Václav Petr (pozdější vicerektor semináře a zakladatel kongregace Petřínů), Václav Petřík, Jan Ptáčník, J. Šanda, Jan Královec, Jan Rubík, Josef Thir a J. Dohnal, se sešli, aby se poradili o založení tzv. „Jednoty“, která by pořádala literární setkání. „Jednota“ byla založena a jejím cílem bylo: Vzdělávání v jazyku mateřském, obohacování se vědomostmi ducha, aby se tak uschoptili čelit liberálům a nevěrcům a důkladné poznávání domácí literatury. Když v roce 1883 zemřel biskup Jan Valerián Jirsík, který snahám bohoslovců tolik přál, Jednota si na jeho památku dala jméno „Jirsík“ a za své heslo přijala heslo jeho: Bůh, církev a vlast. Od té doby byl každého roku pořádán „večer“ na paměť tohoto dobrého pastýře. V roce 1901 - 1902 však dochází v Jednotě Jirsík k obratu. Zásluhu na tom měli: Jan Diviš, František Kašpar, Antonín Svoboda. Ti začali prosazovat tendenci pryč od beletrie směrem k práci poučné, apologetické. Při Jednotě Jirsík byl proto založen kroužek filosoficko - apologetický, který měl sloužit k hlubšímu studiu křesťanské filosofie. V letech 1910 - 1911 prodělala Jednota Jirsík vážnou krizi. Nicméně netrvalo dlouho a Jednota Jirsík znovu ožila. Nyní nesla jméno: „*Apologetický kroužek bohoslovců – Jirsík*“ a krásným heslem *Bůh, církev a vlast se*

⁵¹ SKALICKÝ Karel, *Tradice teologického studia v Českých Budějovicích*, in Tomáš MACHULA (ed.), *Deset let Teologické fakulty Jihočeské univerzity (Teologické studie 2001)*, České Budějovice 2001, s. 1.

⁵² Tamtéž, s. 2.

⁵³ <http://www.bcb.cz/Dieceze/Biskupove>, citováno dne: 10. prosince 2010.

honosila nadále. Nový kroužek měl podporu jak rektora, jímž byl kanovník Karel Boček a od roku 1934 Karel Reban, tak vicerektora, jímž byl Dr. Jan Roubal (1885 - 1962). Zvláště čilým členem kroužku byl Václav Davídek, jehož přičiněním se začal vydávat Almanach česko-budějovických bohoslovců.⁵⁴ Zde už je historie kroužku spojena se jménem Karel Reban, jednak jako s rektorem, ale také jako přispěvatele.

Ale zpět k historii „malého“ semináře, která se nyní již začíná prolínat s životem Karla Rebana. Když v roce 1914 vypukla první světová válka, byly již v prvním roce jejího trvání zpřetrhány svazky mezi seminární minulostí a tvrdou válečnou přítomností. Začínala nová doba. Malý seminář byl zabrán pro potřeby rakouského Červeného kříže. Část bohoslovců semináře byla umístěna v ústavě pro hluchoněmé. Stále horší zásobovací poměry donutily bohoslovce zdržovat se ve městě co nejméně. Ve třetím válečném roce trvaly přednášky v každém semestru nejvýš dva měsíce. Mons. Antonín Melka, který byl spirituálem, tento stav těžce nesl a snažil se zmírnit jeho neblahé následky tím, že zavedl denní svaté přijímání. Jelikož středoškoláci byli odváděni do vojenské služby, počet bohoslovců v semináři trvale klesal. Ke konci války jich bylo dohromady třináct.⁵⁵

V roce 1918 válka konečně skončila rozpadem habsburské monarchie, z jejíž české a slovenské části se zrodila Československá republika. Biskupem v českobudějovické diecézi byl v této přelomové době Josef Hůlka, který však v roce 1920 zemřel.

Pastýřskou berlu po něm převzal profesor budějovického teologického semináře Šimon Bárta. Začátek jeho působení jako biskupa nebyl nikterak povzbuzující. Když byl 20. února 1921 svěcen v budějovické katedrále na biskupa, byl podniknut ze strany přívrženců nově vzniklé Církve československé pokus o zabrání seminárního kostela Svaté Anny. Malý seminář byl zabrán mezinárodní delimitační komisí a měl značné potíže finančního rázu, protože státní správa snížila dotaci na udržování bohoslovců na nepatrnou část. Prameny uvádějí, že v roce 1923 mohl biskup Bárta vysvětit na kněze jen jednoho bohoslovce a ten prý byl ještě nezuživý.⁵⁶ Časem se začalo duchovní ovzduší tehdejší společnosti urovnávat a malý seminář, o jehož úroveň biskup Šimon Bárta pečoval, se pomalu naplňoval. Oddělení jižních Čech od Rakouska státní hranicí ovlivnilo i vnitřní situaci českobudějovické diecéze. Ustal odliv německých kněží do Rakouska a začal stoupat počet sudetoněmeckých seminaristů v semináři a s tím ovšem i národnostní napětí. Zabraní sudetoněmeckých území v roce 1938 a vytvoření Protektorátu Čechy a Morava v roce 1939 pak vytvořilo svízelnou situaci pro obě národnostní skupiny. Sudetoněmečtí bohoslovci ze zabraných území přestali být nejprve českými a pak i protektorátními občany. Někteří z nich byli přijati v semináři pasovském, jiní v semináři řezenském. Jen málo jich zůstalo v Českých Budějovicích. Šest z nich bylo vysvěceno na kněze před koncem druhé světové války.

⁵⁴ SKALICKÝ Karel, *Tradice teologického studia v Českých Budějovicích*, in Tomáš MACHULA (ed.), *Deset let Teologické fakulty Jihočeské univerzity (Teologické studie 2001)*, České Budějovice 2001, s. 3-5.

⁵⁵ Tamtéž, s. 7.

⁵⁶ POLC Jaroslav, *České diecéze po třicetileté válce*, v: *Studie*, 130-131/1990, s. 287-296.

V rozhárané situaci protektorátní doby zemřel 2. května 1940 biskup Šimon Bárta a diecéze zůstala bez biskupa až do 28. června 1947. Svatý stolec sice hned po smrti biskupa Šimona Bárty jmenoval za jeho nástupce pražského světicího biskupa Eltschknera, ale německá vláda ho nepřijala a k žádné další dohodě mezi ní a Vatikánem už nedošlo. Pokud jde o seminář, většina bohoslovců - podle zprávy berlínského nuncia z 22. ledna 1943 jich padesát šlo do tzv. „totálního nasazení“, čili na práci „do Reichu“, jak se tenkrát říkalo. Podle vzpomínek Mons. Václava Dvořáka však byl seminář, kde bylo tenkrát něco málo přes 100 seminaristů, zavřen 22. října 1942 (P. Josef Melka uvádí 23. října 1942) a většina z nich šla na práci do Říše, čili do dnešního Rakouska a Německa. Tam však při práci pokračovali tajně ve studiu teologie u německých profesorů, kteří jim v tom velkodušně vycházeli vstříc a jim toto studium umožňovali. V Budějovicích zůstalo podle vzpomínek doc. Karla Flossmanna jen asi 16 bohoslovců.⁵⁷

Ze svědectví Mons. Kulhánka o působení Karla Rebanu během války víme toto: „S příchodem druhé světové války Karlu Rebanovi přibyly další rektorské starosti. Bylo třeba shánět potraviny, protože přiděly na lístky byly malé. V roce 1942 prakticky skončil provoz semináře, protože většina bohoslovců byla nasazena na nucené práce do Německa. Hodně jich odešlo pracovat do zbrojního průmyslu v Linci. Ti, kteří měli větší zdravotní potíže, museli pracovat v Čechách, někteří přímo v Českých Budějovicích. Jiní pracovali i v uhelných dolech v Ostravě. Jak se ještě během války někteří jednotlivě, nebo po skupinách z nasazení vraceli, pan rektor se obětavě staral, aby mohli dokončit studium teologie a přijmout kněžské svěcení. To vše bylo tehdy velmi riskantní, stačilo zapomenout na nějaký tehdejší předpis a hrozil velký trest. Pan rektor Reban se ale choval velmi odvázně a prozíravě. Po skončení války se bohoslovci vrátili z nuceného pracovního nasazení a provoz semináře byl plně obnoven. Rektor s ostatními profesory se znovu pustili do práce na výchově a vzdělávání budoucích kněží. Karel Reban měl i nadále pověst velmi přísného rektora.“⁵⁸

Jakmile skončila 8. května 1945 druhá světová válka, českobudějovický „velký“ kněžský seminář se otevřel a obnovil svou činnost. Potěšitelně se naplnil jednak navrátilci z Říše, jednak novými přírůstky ze studentského (čili malého) semináře, který zůstal během války otevřen, jednak zájemci přicházejícími z jiných škol, takže počet bohoslovců dosahoval přibližně čísla sedmdesát. Pokud jde o profesorský sbor, ten byl dán už známými jmény: ThDr. Jan Roubal pro dogmatickou teologii, ThDr. Karel Reban pro pastorální teologii, ThDr. Jaroslav Kadlec pro církevní dějiny. Z dosud nejmenovaných vyučujících to byli: ThDr. Bohumil Douša pro fundamentální teologii a filosofii, ThDr. Josef Šídlo pro Nový Zákon a církevní právo, ThDr. Augustin Malý pro Starý Zákon a semitské biblické jazyky (hebrejštinu, aramejštinu) a ThDr. Josef Hlavnička pro morální teologii. Douša, Šídlo a Malý byli osobnostmi, které se lišily od generace Rebanovy a Roubalovy, která byla tak trochu poznamenána starou klerikální

---

⁵⁷ SKALICKÝ Karel, *Tradice teologického studia v Českých Budějovicích*, in Tomáš MACHULA (ed.), *Deset let Teologické fakulty Jihočeské univerzity (Teologické studie 2001)*, České Budějovice 2001, s. 8.

⁵⁸ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

mentalitou z rakousko-uherského mocnářství. Tak alespoň žije ve vzpomínkách některých svých nejmladších studentů z posledních let před zavřením semináře v roce 1950.⁵⁹

S příchodem Josefa Hloucha na českobudějovický biskupský stolec (28. června 1947) se situace plně normalizovala a Mons. Josef Hlouch už počítal s některými mladými a nadějnými bohoslovci (jedním z nich byl Vladimír Boublík), že je pošle studovat do Říma. Biskup Hlouch - jak si vzpomíná Mons. Kulhánek - tehdy jmenoval rektorem semináře dosavadního spirituála ThDr. Augustina Malého. Říkalo se o něm, že on je „rector domus“ a Mons. Reban „rector studiorum“. Karel Reban totiž podepisoval indexy a všechno, co se týkalo studia. Augustin Malý měl na starosti budovu a provoz semináře. Spirituálem byl nakrátko jmenován jezuita P. Adolf Pelikán. Když se však stalo, že během roku několik bohoslovců ze semináře odešlo, pan biskup prý viděl, že bez A. Malého jako spirituála to nepůjde. Proto ho znovu jmenoval spirituálem a novým rektorem se stal ThDr. Josef Šídlo. Mons. Karel Reban zůstal i nadále jako „rector studiorum“. A tak to zůstalo až do zavření semináře v létě 1950, kdy z rozhodnutí nového komunistického režimu bylo teologické studium v Českých Budějovicích zrušeno. Tam kde se po jedno a půl století vyučovala teologie, se za nedlouho začala vyučovat ideologie marxismu-leninismu.⁶⁰

Malý - studentský seminář byl již ve svých počátcích spojen s tzv. „velkým“ kněžským seminářem. Biskup Jirsík 1. října 1852 ubytoval ve „velkém“ kněžském semináři založeném v Českých Budějovicích v roce 1803 šest studentů gymnázia a ještě šest, až osm studentů v něm dostávalo zdarma obědy. Když pak po jeho příkladu přibývali i další dárci a dobrodinci, rozhodl se biskup Jirsík, že pro chudé studenty vybuduje diecézní internát - tzv. „malý“ - studentský seminář. A hned na jaře roku 1853 oznámil své rozhodnutí v pastýřském listě, obrátil se na kněze i věřící lid, aby s tímto dílem pomohli. Ještě v tomtéž roce z darů a vlastních finančních prostředků zakoupil biskup Jirsík na Starém městě dům čp. 241, který byl po potřebných úpravách 1. října 1853 otevřen a 22. října vysvěcen. V době po otevření v něm bylo ubytováno dvacet osm studentů. Zájem byl ale velký, a proto už v roce 1855 byla budova zvýšena o druhé patro. Počet chovanců stoupl na padesát. Ale ani na tomto čísle nezůstal, stále stoupal, až v roce 1862 dosáhl osmdesáti. Malý seminář poskytoval útočiště chlapcům z nemajetných katolických rodin z celé českobudějovické diecéze. I když do „malého“ semináře přicházeli chlapci z rodin německých i českých, českých bylo stále víc. Tím se na tehdejší německém gymnáziu stále více posiloval český živel, až zde v roce 1863 byla naprostá převaha českých studentů nad německými. To mělo za následek, že stále stoupaly požadavky na české gymnázium. V dubnu 1868 byl položen základní kámen ke stavbě gymnázia, která pokračovala velkou rychlostí, protože už 3. října téhož roku bylo otevřeno pět tříd gymnázia s 268 studenty. Za dva roky pak byl dokončen kostel svatého Václava, který přiléhá k areálu. Slavnostně byl kostel vysvěcen v roce 1870.

---

⁵⁹ SKALICKÝ Karel, *Tradice teologického studia v Českých Budějovicích*, in Tomáš MACHULA (ed.), *Deset let Teologické fakulty Jihočeské univerzity (Teologické studie 2001)*, České Budějovice 2001, s. 9.

⁶⁰ Tamtéž, s. 9.

V roce 1869 přikoupil Jirsík pro seminář od Dr. Karla Haase přilehlou velkou zahradu. V roce 1878 kdy seminář slavil čtvrtstoletí od svého založení, byl rozšířen o křídlo do dvora a do zahrady. Když se v roce 1903 gymnázium přestěhovalo do nové státní budovy, kde po různých změnách sídlí dosud, koupil „malý“- studentský seminář tu budovu, kterou Jirsík postavil a pak ji bezplatně předal státu. České gymnázium, nazvané po svém zakladateli Jirsíkovo a „malý“- studentský seminář, byly vždy spolu úzce spjaty. Za ta léta tu vystudovalo mnoho studentů, kteří prožili mladá léta v semináři. Velký počet z nich pak vstupoval do „velkého“ kněžského semináře studovat bohosloví. Nebýt „malého“- studentského semináře, nemohli by mnozí z nich vůbec studovat, protože na studium neměli peníze.⁶¹ Za 2. světové války byl v roce 1941 „malý“- studentský seminář zavřen, protože tam byl ubytován Hitlerjugend. To trvalo až do konce války. Znovu se otevřel až s novým školním rokem 1945. V září roku 1949 byl „malý“- studentský seminář komunisty znovu uzavřen. Studenti pak začali bydlet ve „velkém“ kněžském semináři, který dále fungoval. Potom ale koncem července roku 1950 byl uzavřen i „velký“ kněžský seminář.⁶²

Stav katolické církve v jižních Čechách a v Českých Budějovicích v době Karla Rebana.

Českobudějovická diecéze byla založena 20. září 1785 a jejím prvním biskupem byl Jan Prokop Schaaffgotsche (1785 - 1813). Tato osobnost je také spojena se založením Malého kněžského semináře. V roce 1815 se stal druhým biskupem českobudějovickým Arnošt Růžička, který řídil diecézi třicet let, tedy až do roku 1845. Budějovice měly v té době přívlástek České jako dnes, ale budějovičtí měšťané byli převážně německé národnosti.

Dalšími biskupy českobudějovické diecéze byli Arnošt Konstantin Růžička (v letech 1815 - 1845), Josef Ondřej Lindauer (v letech 1845 - 1850), Jan Valerián Jirsík (v letech 1851 - 1883), František Schönborn (v letech 1883 - 1885) a Martin Josef Říha (v letech 1885 - 1907).⁶³

Pro dobu života a kněžského působení Karla Rebana však byli zásadní tito tři biskupové:

- Josef Antonín Hůlka (biskupem v letech 1907 - 1920), který se narodil 10. února 1851 a zemřel 10. února 1920.
- Šimon Bárta (biskupem v letech 1920 - 1940), který se narodil 27. října 1864 a zemřel 2. května 1940.
- Josef Hlouch (biskupem v letech 1947 - 1972), který se narodil se 26. března 1902 a zemřel 10. června 1972.

---

⁶¹ ŠLECHTA Jaroslav, *Vzpomínky na malý seminář*, časopis Setkání, číslo 3, České Budějovice 2007, s. 7.

⁶² Ze svědectví Mons. Kulhánka.

⁶³ <http://www.bcb.cz/Dieceze/Biskupove>, citováno dne: 11. prosince 2010.

Josef Antonín Hůlka, byl velkým příznivcem ústavu pro hluchoněmé a také sirotčince, v němž byl až do své smrti katechetou. Měl silné sociální citění, mnoho sil věnoval péči o opuštěnou a zanedbanou mládež, podporoval charitativní útulky, a dobročinné spolky a ústavy. Byl mužem prosté, hluboké a skálopevné víry a upřímné zbožnosti. V závěru jeho života jej velmi tížil rozvrat, který nastal v církvi po vzniku Československé republiky.⁶⁴ Karla Rebana osobně znal, vysvětil ho na kněze a jistě byl velmi důležitou duchovní osobností pro formaci novokněze Karla Rebana.

Po smrti biskupa Hůlky zůstal biskupský stolec téměř celý rok neobsazený. Až 16. prosince 1920 byl papežem jmenován Hůlkův nástupce Šimon Bárta, který se pak 20. února následujícího roku ujal správy diecéze. Biskup Bárta se narodil 27. října 1864 v Žimuticích. Byl vynikajícím pedagogem. Studoval na České koleji v Římě, kde byl také roku 1889 vysvěcen na kněze. Od roku 1891 působil v českobudějovickém studentském semináři, poté byl katechetou na gymnáziu v Pelhřimově. Po návratu do Českých Budějovic vyučoval na zdejším gymnáziu. Aktivně se zabýval činností literární, překládal homiletické spisy italských autorů, byl velkým znalcem teologie, historie a literatury. Připadl mu nelehký úkol obhájit práva a postavení katolické církve v pohnuté době první republiky. V roce 1927 svolal do Českých Budějovic velký eucharistický sjezd a po jeho úspěchu byl biskup Bárta jmenován členem čestného předsednictva mezinárodního výboru pro pořádání světových eucharistických sjezdů. O několik roků později pořádané Dny katolického mládí potvrdily, že se biskupu Bártovi podařilo obnovit uhasínající duchovní život v diecézi. Také kněžský seminář (po roce 1918 téměř prázdný) se díky Bártovu působení mezi mládeží opět naplnil studenty a jeho profesorský sbor dosáhl vysoké úrovně.⁶⁵ Biskup Šimon Bárta se s Karlem Rebanem osobně znal. Nabízel mu studia v Římě, která Karel Reban odmítl. Můžeme se jen dohadovat, jak úzká byla spolupráce mezi biskupem Bártou a Karlem Rebanem v otázkách vzdělávání a formace budoucích kněží v „malém“ semináři, o jehož úroveň biskup Šimon Bárta pečoval.

Josef Hlouch byl biskupem s hlubokou eucharistickou a mariánskou úctou. Své znalosti si prohluboval na olomoucké teologické fakultě, kde v roce 1934 získal hodnost doktora teologie. Později se zde habilitoval na docenta, ale dalšímu působení zabránila druhá světová válka, kdy byly na území protektorátu všechny vysoké školy uzavřeny. Po skončení války se Josef Hlouch opět vrátil na Teologickou fakultu v Olomouci, kde se stal profesorem. V roce 1947 byl vysvěcen na biskupa. Komunistickým režimem byl vnímán jako nebezpečný třídní nepřítel, jak o tom svědčí jeho kádrový posudek z padesátých let. V roce 1950 byl Josef Hlouch internován ve své rezidenci, v roce 1952 byl zatčen a bez soudu držen mimo diecézi. Teprve v době tzv. Pražského jara se mohl dne 9. června 1968 znovu ujmout svého úřadu. V této době vydal sbírku krátkých rozjímání na každý den pod názvem Minutěnka, kterou napsal v roce 1964 za nuceného pobytu v Koclířově. Po jeho smrti v roce 1972

---

⁶⁴ <http://udalosti.signaly.cz/1102/josef-antonin-hulka>, citováno dne: 11. prosince 2010.

⁶⁵ http://www.ceskearchivy.cz/files/file/dokumenty/Dejiny_bcb.pdf, citováno dne: 11. prosince 2010.

českobudějovický biskupský stolec na dlouhá léta osiřel.⁶⁶ O osobních vazbách mezi biskupem Hlouchem a Karlem Rebanem máme jen velmi málo informací. Jisté je, že biskup Hlouch 21. prosince 1948 jmenoval Karla Rebana čestným kanovníkem a také, že se neúčastnil jeho pohřbu, kde byl zastoupen kapitulním vikářem Antonínem Titmanem.

---

⁶⁶ <http://www.iencyklopedie.cz/hlouch-josef/>, citováno dne: 11. prosince 2010.

3. OSOBNOST KARLA REBANA

Po náhledu do kontextu doby, ve které Karel Reban vyrůstal, žil a působil, se nyní zaměřím přímo na jeho osobnost.

Karel Reban se narodil 19. října 1892 v Českých Budějovicích. Po teologických studiích byl 30. května 1915 vysvěcen na kněze. Světil ho biskup Josef Antonín Hůlka. Od 1. července 1915 byl kaplanem v katedrále v Českých Budějovicích. Od 1. září 1920 byl prefektem ve studentském „malém“ semináři. Po roce 1948 byl tento internát komunisty zavřen. V „malém“ semináři byl vždy ředitel a prefekt, který dohlížel na pořádek. Karel Reban byl prefektem a zároveň i kaplanem. Od 1. listopadu 1926 se stal spirituálem ve „velkém“ kněžském semináři, kde už studovali bohoslovci, kteří měli být vysvěceni na kněze (spirituál v semináři byl vlastně takový vychovatel a měl na starosti duchovní život). Od 1. listopadu 1932 byl suplujícím profesorem pastorální teologie v kněžském semináři. Od 1. září 1934 se stal Karel Reban rektorem „velkého“ kněžského semináře a od 1. listopadu 1934 řádným profesorem pastorální teologie. Dne 8. července 1937 ho papež Pius XI. jmenoval Monsignorem. Dne 1. února 1948 se stal oficiálem diecézního církevního soudu v Českých Budějovicích. Od 5. listopadu 1948 byl jmenován papežem Piem XII. kustodem katedrální kapituly. Na tuto funkci musel mít státní souhlas. Ten dostal, ale až 15. června 1952. Uveden do úřadu byl 18. června 1952. Od 21. prosince 1948 se stal čestným kanovníkem katedrální kapituly. Do důchodu odešel 1. února 1951 a zemřel 1. listopadu 1957.⁶⁷

Již podle těchto základních životopisných dat z kněžské matriky můžeme usoudit, že Karel Reban patřil k důležitým osobnostem Českých Budějovic a českobudějovické diecéze vůbec, neboť formoval budoucí kněze této diecéze a také působil jako katedrální kněz v pastoraaci věřících. Podívejme se proto na jeho život ještě podrobněji.

3.1. Dětství a mládí

Karel Reban se narodil v Českých Budějovicích dne 19. října 1892 jako nemanželské dítě chudé švadleny, která se o něho vzorně starala a vychovala ho v pevné a opravdové víře. Žil se svou matkou celý život, až do její smrti. Staral se o ni, a to velmi poznamenalo jeho další život. Už jako šestnáctiletý mluvil o kněžském povolání. Jeho ideálem byl biskup J. V. Jirsík. Na Jirsíkově gymnáziu maturoval 13. července 1911 a přihlásil se do budějovického kněžského semináře.⁶⁸

Profesor Šimon Bárta, pozdější budějovický biskup, mu říkal, aby šel studovat do Říma, ale on pokládal za svoji povinnost starat se o maminku. Do svého deníku si zapsal: „*Můj Kriste, Ty chceš, abych mamince posloužil, a já povinnost k ní konám jako*

⁶⁷ Archiv biskupství českobudějovického, *Kněžská matrika*, II. díl, s. 333.

⁶⁸ Tamtéž, s. 333

povinnost k Tobě, jako Tvůj zákon výslovný a nepochybný a až budeš chtít něco jiného, Ty mi to povíš, vid’.“⁶⁹ Ještě před vstupem do semináře si poznamenává: *„Jsem už duchem v semináři. Mám mnoho důvodů bát se společné disciplíny a pospolitého života, který mě až dosud vždy stál něco z vnitřního bohatství.“* Na konci třetího ročníku říká: *„Chtěl bych být knězem imponujícím inteligencí, plným vlivu na společnost, i na směr života kněžského.“*⁷⁰

3.2. Univerzitní studia a kněžské svěcení

Přípravu na kněžství chápal Karel Reban velmi zodpovědně po duchovní i studijní stránce. Na kněze byl vysvěcen dne 30. května 1915 biskupem Josefem Antonínem Hůlkou. Hned následující den 31. května 1915 sloužil Karel Reban svou primiční mši svatou v klášterním kostele Obětování Panny Marie.⁷¹

3.3. Kněžská služba a práce

Od 1. července 1915 se stal Karel vikaristou v katedrále a po celý svůj život působil v Českých Budějovicích. V té době si poznamenává: *„Netoužím mnoho po společnosti, jsem nejraději sám.“*⁷² To samo o sobě svědčí o jeho uzavřené povaze. Kolem roku 1917 uvažuje, že vstoupí do kláštera. O tom, proč se tak nestalo, nemáme žádné informace. V deníku ale čteme jeho zápis z 21. listopadu 1922: *„Viděl jsem, co nadlidského úsilí vyžaduje život v řeholní společnosti i pro nejlepší povahy, a zachvěl jsem se. Tolik síly nemám, abych to vše vydržel.“*⁷³

Nové období jeho kněžského života začalo 1. září 1920, kdy se stal prefektem a spirituálem „malého“- studentského semináře. Splnilo se tak jeho přání mít vliv na směr kněžského života. Plně se začal věnovat i spolkovému a vzdělávacímu životu, což bylo pro jeho život velmi důležité. Z tohoto období jeho života stojí za zmínku zápisky v jeho deníku z roku 1922: *„Jsem v kněžství nevýslovně a nezaslouženě štásten. Můj život je hádankou, bolestnou hádankou, záhadou k zoufání by mi byl bez víry, že Bůh se o mne dobře stará.“*⁷⁴

Od roku 1922 vedl Mariánskou družinu bohoslovců, spolek katolických učitelů a učitelek, stýkal se s činovníky českobudějovické Besedy. Věnoval se školství a pedagogice. Velmi dlouho byl také jednatelem Ústředního výboru katolického školství v ČSR. Od roku 1920 byl mezi prvními, kdo dávali exercicie pro laiky. Podílel se na fungování Katolické akce, a v letech 1928 - 1948 se stal jejím ředitelem. Věnoval se

---

⁶⁹ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

⁷⁰ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

⁷¹ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

⁷² Ze svědectví Mons. Kulhánka.

⁷³ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

⁷⁴ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

i sociální práci, dlouhá léta byl duchovním rádcem odborové organizace dělnictva tabákové továrny. Pracoval také v ochotnickém a vzdělávacím spolku.⁷⁵

K velké a důležité události v životě Karla Rebana došlo 30. září 1926, když byl jmenován spirituálem kněžského semináře. Pak už měl vliv na směr kněžského života v tom nejširším slova smyslu. Tomuto svému povolání se pak plně věnoval. Ve dnech 13. - 15. srpna 1927 řídil diecézní eucharistický kongres. Byl to také on, kdo dal k jeho uspořádání dva roky předtím podnět. Bolestným měsícem života Karla Rebana bylo září roku 1930, když zemřela jeho matka. K další změně v jeho životě došlo 1. října 1932, neboť se stal suplujícím profesorem pastorálky v semináři. Dál při tom ale zůstal spirituálem a to až do 1. září 1934, kdy byl jmenován rektorem semináře. Zápis o konferenci profesorského sboru biskupského kněžského semináře z 29. září 1934 uvádí změny ve sboru. Mimo jiné i jmenování Karla Rebana rektorem semináře. Píše se zde: „Přítomni byli níže podepsaní profesoři. Svou nepřítomnost omluvil profesor církevních dějin, kapitulní děkan Msgre. Dr. Jan Praschl. Rektor semináře P. Karel Reban zahájil konferenci uvítáním přítomných a zmínil se o některých změnách osobních, jak ve sboru profesorském, tak ve stavu chovanců. Na místo odstoupivšího rektora Msgre. A. Melky byl povolán P. Karel Reban, jenž byl dosud spirituálem. Zároveň dosavadní docent filosofie a vicerektor P. Albín Bohm byl ustanoven spirituálem a docentem asketiky“.⁷⁶

Přesně o měsíc později se stal řádným profesorem pastorální teologie. Přednášel všechny obory praktické teologie, kromě pastorálky i pedagogiku, homiletiku a liturgiku. Vedení a výchova bohoslovců k praktickému kněžskému životu byly tedy v jeho rukou. Díky tomu se stal jedním z neznámějších a nejvlivnějších kněží v diecézi. V roce 1935 byl Karel Reban jedním z těch, kteří se nejvíc zasloužili o přípravu celostátního sjezdu katolíkův Praze.⁷⁷ Dne 8. července 1937 ho papež Pius XI. jmenoval tajným papežským komořím, tedy monsignorem. Bylo to zasloužené vyznamenání k jeho 45. narozeninám, které v tomto roce oslavil.

Jako rektor semináře byl Karel Reban velmi přísný. Sám si to velmi dobře uvědomoval. Příkladem toho bylo, že hrozil vyloučením ze semináře bohoslovcí, kterého viděl chodit bez kolárku. Ale i při této přísnosti byl spravedlivý, snažil se všem měřit stejně.⁷⁸

Dne 1. února 1948 byl Karel Reban jmenován oficiálem Diecézního církevního soudu v Českých Budějovicích. Ještě do konce tohoto měsíce došlo k známým „únorovým událostem“ roku 1948 a tím i k počátku více jak čtyřicetileté totality v naší zemi, která život Karla Rebana výrazně poznamenala.⁷⁹ Začátkem nového akademického roku 1948 - 1949 došlo ke změně v českobudějovickém semináři. Karel

---

⁷⁵ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

⁷⁶ Srov. – Příloha č. 8 této práce, Státní oblastní archiv Třeboň, *Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České Budějovice, 1804 – 1950*, NAD 373.

⁷⁷ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

⁷⁸ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

⁷⁹ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

Reban zůstal jen rektorem pro studium a rektorem semináře byl jmenován dosavadní spirituál ThDr. Augustin Malý.

V lednu 1948 papež Pius XII. jmenoval Karla Rebana kanovníkem katedrální kapituly a v listopadu tohoto roku jejím kustodem. Ani k jednomu tomuto jmenování však nedostal Karel Reban státní souhlas, a tak ho biskup Josef Hlouch 21. prosince 1948 jmenoval čestným kanovníkem. Navíc se 14. září 1948 Karel Reban po 22 letech přestěhoval ze semináře do kanovnického domu v Široké ulici.⁸⁰ Karel Reban v době po únoru 1948 chtěl, aby se využilo všech možností, které ještě církev měla, k náboženské činnosti. Protože on sám nechtěl dráždit nepřátele církve církevním kněžským oblečením, začal chodit ven bez kolárku. Lidé, někteří kněží i řeholní sestry ho za to odsuzovali, jeho to velmi mrzelo, ale byl přesvědčen, že jedná správně. V té době si zapsal: „*Bůh nás postavil do určitého prostředí, neházejme sebou, nebraňme se, pracujme všemi silami, jak můžeme, to je náš cíl.*“⁸¹ Dne 1. února 1951 odešel Karel Reban do penze. Stal se rektorem klášterního kostela Obětování Panny Marie. Sloužil tam mše svaté a zpovídal. V dalším roce, v červnu roku 1952, dostal státní souhlas k převzetí úřadu kustoda katedrální kapituly. Slavnostně si tento úřad převzal 18. června 1952. Karel Reban napsal 4. července téhož roku jednomu bohoslovcovi: „*Nikdo z mých bývalých bohoslovců se nemusí bát, že Reban něco zradil. Však také pan probošt to ve svém projevu při instalaci řekl, že doufá, že zůstanu tím samým Rebanem. A také zůstanu. Mohu Vás ujistit, že nikdo na mne nežádal jedině tečky, kterou bych odvolal ze svého církevního stanoviska.*“⁸²

Karel Reban byl známý tím, že si velmi zakládal na striktním dodržování posvátnosti nejen v církevních budovách, ale i v jejich těsném sousedství. Dokladem toho je jeho dopis - stížnost starostovi města České Budějovice o porušování klidu a posvátnosti před seminárním kostelem svaté Anny v Rašínově ulici: „*V nejhlubší úctě podepsaný dovoluje si dovolávat se Vaší úřední moci v této věci: Před seminárním kostelem svaté Anny v ulici Rašínově je náměstíčko, jež po delší dobu zvolily si autobusy a auta různých majitelů za své parkoviště. Stačí pouhý pohled a je jasno, že něco podobného přičí se posvátnosti toho místa a ruší také estetický dojem. Zvláště ve dny tržové bývá tam celá řada aut a autobusů. Řadívaly se až těsně ke schodům, po nichž je přístup k hlavní bráně kostelní a tím se znesnadňuje příchod ke kostelu i odchod z něho. Když pak mezi službami Božími šofér uvádí motor v chod, je z toho lomož a hluk, který je naprosto neslučitelný s kultovními úkony, jež se dějí uvnitř kostela. Podepsaná správa kostela seminářského prosí Vás, vysocevážený pane starosto, snažně, byste užil své úřední moci a policejními orgány zakázal parkování vozidel motorových na náměstíčku před kostelem svaté Anny, eventuálně ráčil naznačiti cestu, kterou bylo by lze dosáti žádoucího zákazu stran parkování. Doufáme, že ráčíte úspěšně zasaditi se o klid a*

---

⁸⁰ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

⁸¹ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

⁸² Ze svědectví Mons. Kulhánka.

pořádek nezbytný v těsném sousedství bohoslužebné budovy a vyslovujeme Vám již předem nejuctivější díky.“⁸³

Po neúspěšném pokusu o útěk za hranice a následném uvěznění kapitulního vikáře Josefa Buchty zvolila katedrální kapitula jeho nástupcem Karla Rebana. Ale zástupce Státního úřadu pro věci církevní nedal Karlu Rebanovi státní souhlas k vykonávání tohoto povolání. Na základě toho Karel Reban na své zvolení rezignoval a na přání státních úřadů byl novým kapitulním vikářem zvolen kanovník Antonín Titman.⁸⁴

Karel Reban si 31. května 1955 poznamenal: „*Mých duševních i tělesných sil ubývá....*“⁸⁵ Blížily se poslední týdny jeho života. V úterý 22. října 1957 kázal na pohřbu probošta katedrální kapituly Mons. Karla Bočka. Následující neděli 27. října 1957 vedl kázání v klášterním kostele Obětování Panny Marie při zlatém kněžském jubileu Mons. ThDr. Jana Roubala. Ve čtvrtek 31. října 1957 sloužil v klášteře mši svatou a večer tam zpovídal. Pak 1. listopadu 1957 na svátek Všech svatých se Karel Reban pomodlil matutinum, zavřel breviář, položil ho na noční stolek a šel směrem ke dveřím, kde padl mrtev na podlahu. V breviáři měl založený začátek laud. Poslední modlitba, kterou se modlil, byl tedy chvalozpěv „*Te Deum*“. Oslavil Boha a ten ho pak odvolal z tohoto světa. Už léta předtím si zapsal výrok jednoho exercitátora, že: „*Smrt kněze je jeho poslední mše svatá.*“⁸⁶

Pohřbu Karla Rebana se zúčastnilo asi sto čtyřicet kněží. Zádušní mši svatou v katedrále sloužil kanovník František Gabriel, kázal při ní Mons. ThDr. Jan Roubal a pohřební obřady na hřbitově svaté Otýlie vykonal kapitulní vikář Antonín Titman. Tak se diecéze rozloučila se zbožným, neobyčejně vzdělaným a nadmíru obětavým knězem, který vchoval a pro kněžský život připravil dlouhou řadu kněží. Karel Reban po téměř čtyřicet let vtiskoval charakter církevnímu životu v Českých Budějovicích.⁸⁷

---

⁸³ Srov. – Příloha č. 9 této práce, Státní oblastní archiv Třeboň, *Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České Budějovice, 1804 – 1950*, NAD 373.

⁸⁴ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

⁸⁵ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

⁸⁶ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

⁸⁷ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

4. DÍLO KARLA REBANA

Máme-li se nyní zabývat dílem Karla Rebana, je třeba hned zpočátku upozornit, že jeho odborné studie a literární kritiky dosahují počtu kolem 500. Dochované v plném znění jsou však jen některá díla, u mnohých však známe jen název.

Dílo Karla Rebana můžeme členit do několika celků⁸⁸:

- **Brožury**: Sem patří např. brožura **Z poupat do květu** (5. vydání, Praha 1933), které bylo napsáno mužům a pojednává o sebevýchově muže k čistotě a bylo oceněno první cenou ze Špačkova fondu v Českých Budějovicích v roce 1932 nebo brožura **K Bohu, jenž obveseluje mladost mou** (3. rozšířené vydání, České Budějovice 1947), které je určené pro eucharistickou výchovu dospívající mládeže a bylo oceněno první cenou ze Špačkova fondu v Českých Budějovicích.
- **Homiletické práce**: Můžeme sem zařadit např. **Tři kázání ke slavnosti Ježíše Krista Krále** (Krátké duchovní a výchovné přednášky z roku 1926), cyklus promluv k obnově zasvěcení diecéze Panně Marii **Maria, život náš** (z roku 1947) a sbírka kázání o svatém Vojtěchu **Svatý Vojtěch a škola**, která vyšla v Praze v roce 1947.
- **Články a pojednání z oboru pastorální teologie**: Zde je nutné zdůraznit rané Rebanovy články- **O tom, kterak se učíme modlitbě**, které vyšly v časopise Eucharistie v roce 1918 (čísla 42 - 45), pojednání **Reformační ideje v novém kodexu** z roku 1919 či článek **Pastorační cíle doby poválečné** z roku 1919, stejně jako díla z období Rebanovi zralosti jako je pojednání **Charakteristické znaky soudobého života katolického** z roku 1934, studie **Význam svátostí pokání v životě křesťanském** z roku 1936 a **Kněz a psychologie** z roku 1947.
- **Studie a úvahy liturgické**: Zde je velmi těžké určit přednostní jmenování některého díla, protože liturgie patřila k Rebanovu stěžejnímu zájmu a oblíbenému tématu jeho článků. Namátkou proto vybírám: studie **Skrytý poklad** z roku 1924, články v časopise Na Hlubinu (číslo 4, 5 a 6): **Z liturgie pro život**, **Liturgické prožití neděle** a **Liturgické posvěcení všedního dne** z roku 1927, úvahu **Hříchy proti liturgii** z roku 1935 či studii **Správné stanovisko k liturgickému hnutí** z roku 1945.
- **Články asketické**: I zde, stejně jako u studií a úvah liturgických, mohu provést výběr díla jen namátkou. Vybral jsem tyto: **Myšlenky kvatembrové** z roku 1918, **O časté svaté zpovědi kněží** z roku 1928, **Kněžské exercicie, jejich význam** z roku 1930 a **Kněžská adorace** z roku 1944.
- **Úvahy a pojednání o kněžském dorostu**: Tyto úvahy prolínaly výchovatelské působení Karla Rebana jako spirituála v Malém kněžském semináři a z něho

---

⁸⁸ Srov. – Příloha č. 10 této práce: Karel Reban – *Souhrn díla*, Archiv biskupství českobudějovického, *Kněžská matrika*.

i vycházely. Vybral jsem je proto jako připomínku jeho formačního působení - úvaha **Naše hlavní bolest, nedostatek kněžských povolání** z roku 1923, článek **Aby Otec nebeský vyslal dělníky na žeň svou** z roku 1937, úvaha **Čím vzniká a čím se ztrácí povolání ke kněžství** z roku 1947.

- **Články o Katolické akci:** Zde je možné uvést článek **Katolická aktivita** z roku 1923, studii **Laik a církve** z roku 1944 či článek **Katecheze, výchovou ke Katolické Akci** z roku 1947.
- **Náboženské články pro laiky:** Tyto články Karla Rebana byly publikovány v časopisech Hlas lidu (např. propagační článek o lidových exerciciích **Obnovme duše své** z roku 1923), Česká žena (článek **O jubilejním létě 1925** z roku 1925), Lidové listy (článek **Jaro v Knize knih** z roku 1932) a také byly vysílány v Českém rozhlase (rozhlasová meditace **Modlím se k tobě** či **Ze tmavé noci v jasný den** z roku 1945).
- **Články historické:** v tomto tematickém okruhu nacházíme nejranější články Karla Rebana (např. **Referát o sjezdu katolického studentstva v Českých Budějovicích** z roku 1913, **Referáty o spolkové činnosti apologetického kroužku bohoslovců „Jirsík“** z roku 1914, **Po stopách úcty k svatému Auratianu, patronu města Českých Budějovic** (z roku 1918), stejně jako články z doby pozdější, které reagovaly na různá výročí (článek **Biskup Jirsík a otázky veřejného života** z roku 1933, nebo článek **Nad hrobem Jana Valeriána Jirsíka** z roku 1946).
- **Články a pojednání z pedagogiky a o školství:** Zde, stejně jako v úvahách a pojednáních o kněžském dorostu, lze předpokládat, že Karel Reban vycházel při psaní těchto textů ze své každodenní praxe. Svá pojednání publikoval ve Vychovatelských listech (článek **Sociální výchova** z roku 1930, **Výchova rodinná, veliký pedagogický problém** z roku 1940), časopise Hlas lidu (článek **Škola, výchova a náboženství** z roku 1936) a jinde (pojednání **Všeobecné programy dětských besídek** z roku 1926 publikované v časopise Dorost).
- **Recenze a kritiky:** Posoudil a podal zprávu o celkem asi 260 knihách a publikacích z různých oborů, zvláště z teologie a pedagogiky. Otiskoval recenze v ČKD, Arše, Vychovatelských listech, Věstníku katolického učitelstva, Na Hlubinu, Vyšehradě a denním tisku.
- **Překlady:** Překládal z němčiny a francouzštiny teologické, reflexivní a výchovné články. Mimo jiné má v rukopise překlad dramatu Emilie Ringseis „Veronika“.

Nemůžeme samozřejmě opomenout **Almanach česko-budějovických bohoslovců** z roku 1913, neboť se v něm setkáváme se dvěma jmény, která jsou pro teologické studium v kněžském semináři Českých Budějovicích od té doby až do zrušení semináře v roce 1950 důležitá. Jsou to jména Dr. Jana Roubala a Karla Rebana.⁸⁹ Do tohoto **Almanachu** přispěl Karel Reban ještě jako seminarista pozoruhodnou statí o teologii

---

⁸⁹SKALICKÝ Karel, *Tradice teologického studia v Českých Budějovicích*, in Tomáš MACHULA (ed.), *Deset let Teologické fakulty Jihočeské univerzity (Teologické studie 2001)*, České Budějovice 2001, s. 6.

kněžství podle sv. Jana Zlatoústého, nazvanou **Sacerdos idealis**.⁹⁰ Z ní je patrné, že Karel Reban již jako bohoslovec ovládal latinu do té míry, že dokázal vybrat z latinského překladu spisů tohoto řeckého církevního otce všechny texty, které se dotýkají kněžství a vytvořit z nich hutnou, jasnou a přehlednou syntézu, jež má i hodnotu parenetické duchovní četby pro kněze. Jistě i pro tuto schopnost napsal Jaroslav Kadlec o Karlu Rebanovi: „*Sotva bych si dovedl seminář představit bez Mons. Karla Rebana. Jeho meditace byly hluboké, dovedl v nich otřást svědomím i pohladit; s účastí sledoval naše zápasy i soukromé záliby, a byly-li užitečné, povzbuzoval k vytrvalosti.*“⁹¹

Ačkoli je škoda, že nedostatek času, jeho zaměstnání a další okolnosti neumožnili Karlu Rebanovi vydat větší vědeckou práci, můžeme se o to víc soustředit na dochovaná díla. Mě samotného nejvíce oslovila díla Karla Rebana vztahující se k liturgii a pak také články historické. Proto jsem se rozhodl nyní soustředit a více rozebrat dílo Karla Rebana právě v těchto dvou oblastech.

Karel Reban a jeho literární pojednání liturgická

Jednou z hlavních oblastí literárního zájmu Karla Rebana byla liturgie. Jeho článek „Skrytý poklad“ v revue „Život“ z jara 1924 byl pokládán za začátek liturgického hnutí u nás. Liturgické hnutí v Evropě i ve světě po několik desetiletí připravovalo liturgickou reformu 2. Vatikánského koncilu.

Podívejme se proto nejprve na jeho pojednání **Liturgická obnova v našem lidu**⁹², kterou Karel Reban publikoval v časopise Českého katolického duchovenstva v roce 1926. Karel Reban zde vysvětluje pojem „liturgické hnutí“, jeho účel a cíl této duchovně-liturgické obnovy: „*Liturgickým hnutím nazýváme potom ono rodící se živější vědomí sounáležitosti duší k církvi a úsilí spojit se v bohoslužbě osobní s bohoslužbou církve. Vzniká tedy liturgické hnutí uvnitř církve a není ničím jiným než důslednou aplikací dogmatu o velekněžství Ježíše Krista a o kněžském úřadu církve. Co je pravdou víry počíná se dnes živěji než dříve chápati a jednotlivci snaží se obsahem, formou a duchem své zbožnosti konfrontovati se s duchem oficiální modlitby a oběti církve. Hnutí liturgické má svůj vysoký význam, který je dán jeho cílem a jeho účinky. Obé, účel i účinky, jsou totožné. Jest to náboženská a mravní obnova lidstva hynoucí skepsí, indiferentismem a nihilismem. A pouze potud má hnutí liturgické své oprávnění, pokud toho účelu dosahuje, pokud obnovuje nábožensko-mravní život, pokud působí k rozkvětu, prohloubení a zesílení života duchovního a křesťanské askeze. Proto je výstižnějším označením věci, o kterou nám běží, výraz liturgické obnova, tj. obnova liturgií, prostřednictvím liturgie, než ono jen vnější pojmenování liturgické hnutí.*“

⁹⁰ REBAN Karel, *Sacerdos idealis*, v: Almanach česko-budějovických bohoslovců, 1913, s. 31-41

⁹¹ KADLEC Jaroslav, *Českobudějovická diecéze*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice, 1995, s. 72

⁹²Srov. – Příloha č. 11 této práce: REBAN Karel, *Liturgická obnova v našem lidu*, ČKD 1926, s. 72-79.

Zároveň ale Karel Reban nezůstává jen u teorie, ale ve svém pojednání nás vede k praktickému konání: „*Abychom došli svého cíle a prakticky věřícímu lidu přiblížili církevní liturgii, dlužno nám vykonati tři věci: Poučovati o liturgii; Liturgii pro lid konati; Sdružití věřící k následování a přivesti je k aktivní účasti na liturgii.*“ Již tímto doporučením se Karel Reban v roce 1926 velmi přiblížil doporučení 2. Vatikánského koncilu, k dokumentu O posvátné liturgii. Ale Karel Reban nezůstává jen u tohoto doporučení, protože se věnuje také roli kněze v této duchovní obnově: „*Kněz, apoštol liturgické obnovy musí míti některé nepostradatelné vlastnosti. Protože liturgie naše všeka ve svém celku i jednotlivostech je důsledkem a výrazem dogmatu, předpokládá hnutí liturgické dobrou, nadprůměrnou znalost dogmatiky u svých pěstitelů. Pouze duch meditující a žijící bohatým životem vnitřní modlitby je dosti klidný a jasný, by vnímal krásy liturgie. Pietní a rubricisticky přesný výkon je další neodpuštělnou podmínkou, má-li liturgie působiti na kněze a povznášeti věřící, kteří ho sledují při mši svaté a ostatních liturgických funkcích. Myšlenek a motivů skrytých v liturgii dlužno užiti pro svůj i jiných duchovní život, jeho základy a hlavní asketické úkoly. Toto vše dlužno nalézti na knězi, šířiteli liturgické ideje. Ve službách této myšlenky bude i jeho péče o liturgické místo, o slavení liturgických dob, o liturgické předměty, liturgickou hudbu a zpěv.*“

Jako pro naši současnost je určena výtka Karla Rebana v tomtéž pojednání: „*Všimněme si, jak se chová katolík v kostele! Nedovede sledovati mše svaté, zdá se mu býti podivnou mimikou, jest mu nesrozumitelnou řečí například obřad křtu svatého, křesťanského pohřbu a podobně. Tupě, chladně a bez zájmu je přítomen bohoslužbě, a právě proto, že je mu tak cizí a vzdálená, ji tak ochotně vynechává a zanedbává. Lhostejnost tuto lze překonati toliko probuzením zájmu, a ten se dostaví jistě, jakmile katolík bude poučen o smyslu a kráse naší liturgie. V těchto případech koná liturgické hnutí samaritánskou službu duším a přivádí je zpět pod hostinný krov církve. Vizme například, jak rozšířeny jsou mnohé nesprávné názory o mši svaté a o soukromých pobožnostech. O pobožnosti při mši svaté nesprávné názory vedou k nesprávné praxi. Proto si mnohý katolík myslí, že odpoledním požehnáním, nebo kratičkou návštěvou kostela činí zadost své nedělní povinnosti křesťanské. Mnohý, který má dosti času k modlitbě, koná při mši svaté nejrůznější pobožnosti, jen ne vlastní mešní pobožnost a podobně. Je našemu lidu známa idea oběti Kristovy, společné modlitby a oběti církve, liturgické důsledky dogmatu o obcování svatých? Zúrodněme proto individuální, často citovou a náládovou zbožnost základy církevní liturgie!*“

Svá teoretická konstatování ve vztahu k liturgické obnově pak doporučuje uvádět do praxe prostřednictvím: liturgické katecheze pro děti, mládež a dospělé; náboženskou výchovou dětí a mládeže; vydáváním kvalitních učebnic liturgie, modlitebních knih pro děti i dospělé a liturgických textů v překladu do národního jazyka (např. misálu); častých návštěv kostela; výkladem náboženských obrazů a slavností; praktickým nácvikem chování v kostele, při různých pobožnostech, pohřbech či při zpovědi; skrze konání školních mší, skrze kázání a aktivní účast na liturgii; skrze modlitbu a prohloubením duchovního života; skrze péči o liturgický prostor, předměty

a potřeby; skrze posvátné umění, hudbu a zpěv; skrze důstojné slavení liturgických slavností a svátků; díky práci v malých liturgických kroužcích. I těmito doporučeními Karel Reban předjímal 2. Vatikánský koncil, který jakoby mnohá z nich stanovil v konstituci O posvátné liturgii v roce 1963.

V závěru svého pojednání Karel Reban pak píše: „*Jedno je jisto, že obnovená láska k liturgii a činnější účast na ní, jest mohutným prostředkem náboženského obrození, po kterém voláme, a že liturgické hnutí řízené láskou a zkušenostmi, může dáti, co slibuje, totiž větší čest a slávu Boží a hojnější milost nesmrtelným duším, a tím přispěti k uskutečnění programu Pia X. svatých památek: Omnia instaurare in Christo.*“ Právě tento závěr si můžeme vzít jako výzvu i pro svůj život a je jedním ze stále aktuálních duchovních odkazů Karla Rebana pro naši dobu.

Samotný Karel Reban ovšem nebyl jen teoretik, ale při přednáškách liturgiky v semináři mluvil velmi dobře a zaníceně o hlavním představiteli liturgického hnutí doktoru Piu Parschovi, augustiniánovi z rakouského Klosterneuburgu.⁹³ Samozřejmě také pokračoval v psaní dalších odborných článků a pojednání v oblasti liturgie.

V roce 1943, po sedmnácti letech od vydání pojednání Liturgická obnova v našem lidu, vydává nový článek s názvem **Liturgie: zdroj náboženské obrody**.⁹⁴ Zde se vrací k liturgické obnově, obdobně jako to činil v pojednání z roku 1926, ale nyní tak činí ve větší duchovní hloubce. Již nevyzývá jen ke vnější činnosti, ale mluví především o změnách vnitřních. Propojuje tak velmi dobře liturgii, spiritualitu a dogmatickou teologii. Sám v tomto pojednání říká: „*Liturgie dává dosažení onoho dvojího cíle, který jest cílem jejím vlastním i cílem života křesťanova vůbec. Liturgie dává dosažení cíle primárního, oslavy Boží, i sekundárního, posvěcení duší i veškerého života. Již toto pořadí udává významnou stupnici hodnot, samý zákon života: Bůh především a nade vše. Takový je pořádek křesťanského myšlení, chtění, konání. Tak organicky rozkvétá a rozvíjí se zbožnost srdce, mravní ctnosti, práce a činnost. Taková je spravedlnost: Bůh-vše, v Něm tvorové, k Němu směřuje vše. To je nosný pilíř spořádaného, zjasněného, uklidněného, silného a radostného života duševního i výkonného. Liturgie naplňuje své nejvyšší poslání, totiž oslavu Boží, tím, že jejím původcem a zdroje účinnosti jest Ježíš Kristus, a to skrze církev. Liturgie je výkonem věčného kněžství Ježíše Krista, protože spočívá na základech Boží skutečnosti. Je to vztah k Bohu trojjedinému, k tomu všemu, co je podstatou a dokonalostmi Božími, činností Boží, životem Božím-je to Bůh ve svém díle. Druhý přínos liturgie do lidského života je: dogmatická pevnost, určitost, jasnost a síla. Je to prožívaná křesťanská víra, křesťanstvím produševněný názor na život, na svět i na všechny jednotlivosti života: na rodinu, povolání, radost i bolest, na všechny otázky po smyslu a hodnotách života.*

Třetím přínosem ovoce liturgie v lidském životě je mravnost: milost připravila půdu, zjednala nadpřirozený, Božský život v duši, dogma jej udržuje, vytvářejíc myšlenky, pravdu v duši i činech. Liturgie přináší k němu zákon Boží, nikoliv diktující,

---

⁹³ Ze svědectví Mons. Kulhánka.

⁹⁴ Srov. Příloha č. 12 této práce: REBAN Karel, *Liturgie: zdroj náboženské obrody*, ČKD 1943, s. 140-146.

nýbrž kladouc jej přímo jako hotovou věc do mysli a do životní praxe, jako cosi prožívaného, co je snad dříve ve skutku samém, než se stane předmětem úvah, zkoumání a krizí. Tak liturgie vychovává nejen děti, nýbrž dospělé křesťany, dospělé nejen fyzicky, nýbrž hlavně povahově a mravně. A přitom myslíme více než mravní sentence, příklady a pobídky, na formální vedení a vychovávání, jež obsahuje a koná liturgie, nýbrž na ten mravní vliv, kterým působí konání liturgie samu, to, co v nás působí milost boží a moc Boží pravdy.“

Karel Reban v tomto pojednání také stanovuje účinky liturgie: *„Liturgie má ještě nemalé účinky. Hluboce působí na život: Kulturní, vědecký, umělecký, na spořádanou civilizaci; na život sociální: vytváří pokoj, lásku, právo všech, upravuje poměr jedince ke společenským okruhům a ke společnosti vůbec; liturgie má vliv estetický na projevy duševního i tělesného života, zušlechťuje a zkrásňuje život celý i ve všech jeho detailech. Domov, příroda, práce, zdraví i nemoc, dítě i stařec jsou pod dotykem zušlechťujícího vlivu liturgie, zvláště tzv. domácí liturgie. Liturgie je nejvlastnějším životem církve. Styk s liturgií je stykem s církví a tím stykem s Bohem: Toť milost a zároveň dosažení cíle, k němuž jest stvořeno lidstvo, založena církev, ustanoveno kněžství.“*

Karel Reban a jeho literární pojednání historická

Mezi tato pojednání patřila jak malá literární díla, tak velké studie. Pro srovnání jsem vybral dvě: drobný článek K úmrtí Msgre. Josefa Brennera a studii Po stopách svatého Auraciána, patrona Českých Budějovic.

Článek **K úmrtí Msgre. Josefa Brennera** byl uveřejněn v časopise Českého katolického duchovenstva, a Karel Reban v tomto nekrologu píše o svém příteli, významném církevním českobudějovickém rodáku, pamětníku biskupa Jirsíka, prelátu Jeho Svatosti, generálním vikáři a děkanovi českobudějovické katedrální kapituly Msgre. Josefu Brennerovi, který zemřel 23. července 1924. V článku popisuje jeho život, literární činnost a velikou oblibu mezi lidem i klérem: *„Trpělivě, svědomitě a laskavě nesl břímě svých přečetných povinností, jsa nevtíravým, ale výmluvným vzorem mravenčí píle a hluboké skromnosti. Zasluby jeho o diecézi jsou veliké. Těšil se neobyčejné úctě a důvěře kléru, neboť byl představeným se srdcem otcovským. O jeho mimořádných duševních schopnostech svědčí nejen úžasná jeho pracovitost v úřadě, nýbrž i ochota, s níž se uvoloval ke každé dobrovolné práci a oběti.“*⁹⁵ Po přečtení těchto slov se můžeme jen domýšlet, do jaké míry byla osobnost Karla Rebana ovlivněna osobností Josefa Brennera, když samotný nekrolog je plný chvály na ctnosti a kněžskou dynamiku Brennerovi osobnosti.

---

⁹⁵ Srov. – Příloha č. 13 této práce: REBAN Karel, *K úmrtí Msgre. Josefa Brennera*, ČKD, Drobné články a zprávy, s. 549-550.

Studie **Po stopách svatého Auraciána, patrona Českých Budějovic**⁹⁶ byla také publikovaná v Časopise katolického duchovenstva, ale Karel Reban se v ní zabýval hlavně otázkou působení kapucínů v Českých Budějovicích a uložením ostatků místního patrona sv. Auratiana. Karel Reban se v ní zmiňuje o okolnostech příchodu kapucínů a založení zdejšího konventu u kostela sv. Anny. Hlavní důraz příspěvku je však položen na samotný akt přivezení světcových ostatků do Českých Budějovic a jejich následné uložení v kostele sv. Anny, a posléze i na jejich slavnostní přestěhování do farního kostela sv. Mikuláše. Nachází se tu i opisy jednotlivých dokumentů s tímto procesem souvisejících.

Pro konkrétní představu o obsahu článku jsem si dovolil vybrat několik úryvků, které nám přiblíží nejen svatého Auraciána, ale zejména nás upozorní, abychom při vstupu do katedrály sv. Mikuláše pohlédli i na jeho sochu, která nám má připomenout uložení jeho ostatků v katedrále:

„Kromě nepatrných zmínek v místopisných a historických pracích týkajících se Budějovic nenajdete jméno Auratianus v žádném slovníku. Druží se tak svatý Auracián k oněm světcům, o nichž nemáme ani legendárních zkazek, ani nejmenší stopy historické. Přítmi nad postavou svatého Auraciána je tím větší, že ho nezná ani breviř, ani martyrologium, ani Ruinartova „Acta martyrum“, ani bollandisté. Také dosavadní dotazy v Římě, odkud k nám se dostaly jeho relikvie, u preláta de Waala, správce „Collegia Martyrum“, a v římské lipsanothece zůstaly bez výsledku.

Nemůžeme-li se věnovati svatému Auraciánu po stránce historické, musíme se spokojiti aspoň tím, můžeme-li sledovati dějiny úcty jemu prokazované. A tu poznáme, že ovoce kultu svatoauraciánského po stránce kulturní není nezajímavé. Dějiny úcty ke svatému Auraciánu souvisí s historií kapucínského kláštera v Českých Budějovicích.

Kapucínský mnich P. Ludvík při svém druhém pobytu ve věčném městě roku 1643 obdržel darem od tehdejšího náměstka Kristova papeže Urbana VIII. tělo svatého Auraciána, mučedníka, jež si vyžádal pro královské svobodné město Budějovice. Jest nasnadě, že dar takového rázu musil býti spolehlivě ověřen. Stalo se tak listinou kardinála vikáře, která byla přiložena k ostatkům a s nimi ve skříňce uzavřena. Druhým, stejně závažným dokumentem o učiněném darování, jest apoštolský list Urbana VIII., kterým pod trestem exkomunikace zakazuje tělo sv. Auraciána po částkách jinam darovati. Takovým tedy způsobem získal P. Ludvík městu Budějovicům vzácné ostatky a zabezpečil jejich neporušenost a nedotknutelnost na celá staletí. Jest dosti podivno, že nemáme zpráv o tom, kdy přesně byly do Budějovic dovezeny, ani o způsobu, jakým byly uloženy. Relikvie svatoauraciánské jsou již předmětem znamenité úcty. Tak byl zbudován pomník úcty ke sv. Auraciánu uvnitř chrámu, avšak již jeho zevnějšek měl tuto úctu hlásati. Když v letech čtyřicátých byl chrám svatého Mikuláše obnovován po požáru, byl jeho štít ozdoben mimo obraz Madony, také sádrovými sochami svatého Mikuláše, Václava a Auraciána, kostelních to patronů.“

---

⁹⁶Srov. – Příloha č. 14 této práce: REBAN Karel, *Po stopách úcty k svatému Auratianu, patronu města Českých Budějovic*, ČKD 1918.

Ve Státním oblastním archivu v Třeboni se zachoval osobní dopis Karla Rehana z 16. dubna 1937 redakci deníku Lidové listy. Je odpovědí na dotaz šéfredaktora tohoto listu v rámci tehdy probíhající ankety, který zněl: „*Vysocedůstojný pane profesore, vydávající u příležitosti svatodušních svátků rozšířené číslo nedělních Lidových listů, otvíráme jistě velice potřebnou anketu „Více kněží - dělníků na vinici Páně“ a dovolujeme si Vás, jako jednoho z vychovatelů a učitelů našeho kněžského dorostu poprositi o laskavou součinnost při této anketě a prosíme Vás o laskavé odpovědi na tyto otázky“*“:

1. Proč po světové válce tak velice poklesl počet kněžského dorostu?
2. Jaký je stav dnešní a jak častá jsou povolání k svatému kněžství?
3. Jak pracovat, aby se dostalo našemu národu více kněží?

Z jeho odpovědi na tuto anketu přímo vyplývá tehdejší situace a problémy, se kterými se musela potýkat katolická církev, a její kněží. V dopise píše: „*Příčinou nedostatku kněží u nás byla hlavně malá víra našich studentů, jejímž důsledkem byla bázeň před mravními povinnostmi katolického kněžství a před obtížemi hmotnými, jimž se kněžstvu vyhrožovalo, před utrpením a pronásledováním, před výsměšnou přímo útrpností, kterou zvláště inteligence projevovala katolickému knězi, dávajíc mu již svými pohledy a svým chováním na srozuměnou, že ho lituje a nechápe, jak ještě někdo je s to obětovati z náboženských pohnutek svůj rozum a svou svobodu. Bohužel, velkou příčinou poklesu kněžských povolání byla pohoršení kněžské v době reformistické horečky a kněžských smutných odpadů. Dnešní stav kněžských povolání je početně daleko lepší. V Českých Budějovicích se například počet bohoslovců za poslední desetiletí zesateronásobil. Také co do kvality lze říci, pokud možno souditi o takových delikátních a hluboce vniterných věcech, že celkem je dorost bohoslovecký na mravní a ideové výši svého povolání, že práce mezi ním jest radostnější, než snad kdysi bývala. Ale optimismus co do počtu povolání by byl nebezpečným omylem. Příliv do semináře stále ještě nestačí vyplniti mezery mezi silně prořídilým kněžstvím. Mysleme jenom na to, kolik laických katechetů je třeba přivzítí k obstarání úkolů, jež si pro sebe vyžadují kněze. Nad to jeví se ve statistikách posledních let u některých seminářů opět pokles, a jen málo jest ústavů, u nichž stoupání počtu trvá. Zdá se, že přijde nová krize. Zvláště musíme si s lítostí přiznati, že českých bohoslovců procentuálně ubývá. Domysleme všechny ty důsledky a rozvažme příčiny toho jevu. To nasvědčuje tomu, že náboženský život u Čechů nemá té vnitřní síly, jaká je nutným předpokladem k vzniku povolání ke kněžství. Jak pracovat, aby se dostalo našemu národu více kněží? Odpovídá sám Svatý Otec v encyklice o kněžství, kde řeší tuto otázku, jež jest přímo existenční otázkou katolické církve v tom, či onom prostředí dobovém a místním. Svatý Otec uvádí tyto prostředky: modlitbu, církevní zřízení organizovaná za účelem soustavného buzení a pěstování kněžských povolání, činnost Katolické Akce na tomto poli, rodinnou výchovou a lepší příklad náboženské horlivosti mezi inteligencí a vůdčími vrstvami společenskými. K tomu netřeba víc dodávat. Tento pohled Svatého Otce jest hluboký*

a výstižný. U nás až dosud pracuje se málo. Proto voláme po organizaci modliteb a obětí za kněze a bohoslovce ve velkém měřítku. Voláme po skutečně katolických rodinách s výchovou nadpřirozenou, tříbící povahu a posilující k sebezáporu. Voláme po katolické škole národní a střední, vždyť nynější škola nedodá dorostu ani intelektuálně připraveného pro studium teologie, natož povahově a myšlenkově. Přejeme si, aby organizace katolické mládeže všechny mnohem více a záměrněji ve svých řadách mezi hochy budily a chránily povolání ke kněžství, než jak se namnoze děje. Zřízení, jež u nás cílevědomě zabývají se mravní a hmotnou přípravou k duchovním povoláním, nenacházejí u katolíků tolik pomoci, kolik potřebují. Zkušenosti, jež máme s hmotnými podporami hochů nabízejících se k duchovnímu stavu, radí ovšem k velké opatrnosti. Tu věc je nutno řešiti tak, aby se dostalo pomoci potřebným, aniž by se jí zneužívalo a také tak, aby byla vážnou pomocí církvi, nikoli soukromou zálibou osob, které si mohou dovoliti podporovati chudé studenty a kandidáty kněžství. Nesmírně mnoho dobrého může a má způsobiti kněžství osobním stykem s hochy, studenty a s bohoslovci. Katecheta na střední škole jmenovitě jak osobností, tak metodou a duchem náboženské výuky a výchovy může probuditi mnoho povolání. Potřebujeme katolických gymnázií, potřebujeme náležitě výchovy v takzvaných malých seminářích. Veřejnost pak nechť nezapomíná, že teprve po náležité očistě a odstranění svodů a pohoršení, po důkladné korektuře nesprávných zásad a názorů bude lze očekávati, že duchovní půda českého národa a dnešní společnosti vůbec bude plodnější na kněžská povolání.“⁹⁷

---

⁹⁷ Srov. – Příloha č. 15 této práce, Státní oblastní archiv Třeboň, *Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České Budějovice, 1804 – 1950, NAD 373.*

5. ZÁVĚR

Jak jsme mohli poznat, osobnost Karla Rebana – člověka, kněze, profesora – je velmi zajímavá, ale jeho duchovní bohatství a odkaz je ještě mnohem větší. Protože jeho přínos pro dnešní dobu a teologii bychom mohli označit za sporný, a také proto, že jsem v úvodu přislíbil, že se zdržím jakéhokoli hodnocení, rozhodl jsem se pro závěr své diplomové práce čerpat z kázání Mons. Jana Roubala nad rakví Karla Rebana⁹⁸:

„Slyšíte, Monsignore? Budějovická diecéze, těžce zkoušená, Vás hledá a volá! Víím, že se neozvete a nevrátíte. Pán života pokynul a Vy jste šel za jeho hlasem. Tak jste to dělal vždy. Pokaždé jste splnil přání svých představených, i když jste měl proti nim oprávněné námitky. Ten slib, který jste při kněžském svěcení složil do rukou biskupa světitele: „Slibuješ mi a mým nástupcům úctu a poslušnost?“, splnil jste stoprocentně. Monsignore měl úžasnou produktivitu, aktivitu, činnost, aneb jak bych to řekl. Jeho píle byla jedinečná. Myslím, že občas jedl, ale nevím kdy. Myslím, že občas spal, ale nevím kdy. Snad i ve spánku četl, neboť věděl o všem, co se objevilo na bohovědném knihkupeckém trhu a v odborných časopisech. Byl informován o všem, co právě vzrušovalo veřejný život. Na každou otázku, která jen trochu souvisela s jeho oborem, přinesl výpisky. Jak na ně stačil časem? Nepochybuji, že vedla lásky k věci má na tom lví podíl i vzorná domácnost, neocenitelné dobrodiní kněžské osamocení.

Zesnulý pan kanovník byl vzorný věřící kněz, ve věcech víry a mravů skrz na skrz nesmlouvavý, nekompromisní. Ale na druhé straně byl přesvědčen, že katolicismus musí být pružný, musí mít porozumění pro potřeby doby. Ale právě toto nechápaly některé duše malé a působily mu přemnohou trpkou chvíli. Nikdy si nepostěžoval, nikdy přede mnou nemluvil o svém lidském a kněžském kříži. Povahy byl vážné, v sebe uzavřené, což na něho dělalo dojem jakési strohosti. To je omyl. Pro vážné otázky a starosti měl otevřené srdce i ústa. Plané žvanění neměl rád, to je pravda, ale to je také správné. Sám rád hovořil se spolubratřími, zvláště s mladými kněžími snažil se zůstat i ve styku, a byl jim vždy ochotným rádcem a pomocníkem.

Zesnulý monsignore se dožil 19. listopadu tohoto roku šedesáti pěti let a dovršil 42 let kněžství. Neopustil nikdy Budějovice. Monsignore byl pohotový řečník, který dovedl hned mluvit o každém tématu. To je dar, který není dán každému. Kolik řečí pronesl, kolik referátů napsal, článků do denních listů i odborných časopisů, kolik námětů dal, a to při povolání profesora, rektorátu, při konzistorní agendě, která se váží ne na kila, ale na metráky. To mne plní úžasem. O těch pobožnostech, triduích, exerciciích v diecézi i mimo ní ani nevím. Hned od prvních let jeho kněžského života vedl jako duchovní rádce řadu let Spolek katolického učitelstva, Křesťansko-sociální sdružení dělníků tabákové továrny, byl zpovědníkem ctěných sester v nemocnici, a jako mimořádný zpovědník řeholnic jezdil i mimo Budějovice. Co vše vykonal ve spolkovém životě, nedovedu ocenit.

---

⁹⁸ Srov. – Příloha č. 16 této práce: ROUBAL Jan, *Kázání nad rakví Karla Rebana*, archiv biskupství českobudějovického, 1957.

Služba diecézi, to byla kapitola sama pro sebe. Kanovník Reban měl stálý referát věcí manželských a školských. To by stačilo úplně, aby vedle každodenních povinností kněžských neměl dlouhé chvíle. Ale pan kanovník Reban byl referent zapracovaný, osvědčený, rychlý a spolu rozvážný, znal skoro všechny kněze v diecézi. Proto, byla-li pochybnost, jak se to, či ono vyřizovalo - zeptáme se Rebana. Přišla-li nějaká rozhňvaná deputace - vzkažte pro Rebana! Bylo-li třeba někam jeti - pojedete tam Reban. Mělo-li být sepsáno nějaké svolání - napíše to Reban. Bylo-li nutno učiniti nějaký důležitý projev - promluví Reban. A Reban chodil, jezdil, psal, řečnil, domlouval, smiřoval. A neřekl nikdy: „Já nemohu dál“.

Summa sumárum: Kanovník Reban byl struna napjatá do nemožnosti, která někdy musela prasknout. To nijak nepřekvapilo. Překvapilo jen to, že praskla, kdy se toho nikdo nenadál. Když se chystám k oltáři, vždycky si říkávám: „Kolik je hodných kněží, kteří by rádi sloužili mši svatou a nemohou. Ochrunutí, na lože upoutání, stářím vysílení. Pan kanovník chodil do posledního dne, ještě den před svou smrtí sloužil mši svatou a zpovídal. A když se zhroutil, měl na stolku otevřený breviář. To je milost, kterou věrný kněz dovede oceniti.“. Vyobraziti zesnulého monsignora v několika minutách není možno. Jeho činnost byla příliš obsáhlá, jeho duchovní život příliš bohatý. Myslím, že pohled do něho neotvíral často, ani ne každému na setkání. Zesnulý pan kanovník nebyl ani jako člověk, ani jako kněz zjevem všedním, každodenním, tuctovým. Jeho místo bude těžko nahraditi.“

Lépe než Mons. Jan Roubal bych asi ani život a dílo Karla Rebana shrnout nedokázal. Doplním proto jen několik maličkostí, které jsou také součástí mozaiky života Karla Rebana.

- Díky výchovatelské a pedagogické činnosti ovlivnil Karel Reban řadu významných kněží, kteří následně vychovávali a vzdělávali další kněze či laiky. Namátkou zde jmenujme tyto: Vladimír Boublík, Karel Flosmann, Jaroslav Kadlec, Miloslav Vlk, Václav Kulhánek či František Sobíšek.
- Díky své kněžské službě v Českých Budějovicích ovlivnil mnoho životů laiků, kteří přicházeli na jeho bohoslužby a které duchovně vedl. Při psaní své práce jsem se s některými těmito laiky setkal, a ačkoli jejich vzpomínky již nebyli živé, přesto byla jejich slova o Karlu Rebanovi velmi hezká.
- Karel Reban v mnoha ohledech předběhl svou dobu. Svými liturgickými pojednáními předešel o mnoho let závěry 2. Vatikánského koncilu a jeho myšlenky jsou stále živé a aktuální. I dnes by se daly mnohé jeho články publikovat v teologických časopisech.

Snad se mi podařilo naplnit cíle své diplomové práce: seznámit se co nejlépe s dobovými materiály a dostupnými informacemi o Karlu Rebanovi, získané cenné informace vložit do historického kontextu a vytvořit tak dosud nepublikovaný životopis Karla Rebana. Doufám proto, že tak jako život a dílo Karla Rebana oslovil mne, budou osloveni i další čtenáři.

6. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Použitá literatura:

- GELMI Josef, *Papežové*, Mladá fronta, Praha 1994, ISBN 80-204-0457-0.
- KADLEC Jaroslav, *Českobudějovická diecéze*, Sdružení sv. Jana Neumanna, České Budějovice, 1995, ISBN 80-901602-3-6.
- KADLEC Jaroslav, *Dějiny katolické církve III.*, Univerzita Palackého, Olomouc, 1993, ISBN 80-7067-285-4.
- KADLEC Jaroslav, *Přehled českých církevních dějin*, Zvon, Praha, 1991, ISBN 80-7113-003-6.
- Kronika křesťanství*, Knižní klub, Praha 1998, ISBN 80-86144-24-0
- LUDVÍK Zbyněk a BUREŠ Václav, *Černá kniha minulosti*, Garmond 2001, s. 235- 236.
- POLC Jaroslav, *České diecéze po třicetileté válce*, v: Studie, 130-131/1990.
- VAŠKO Václav, *Neumlčená kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*, Zvon Praha 1990, ISBN 80-7113-000-1.

Použité prameny:

- Archiv biskupství českobudějovického, *Kněžská matrika*, II. díl.
- SKALICKÝ Karel, *Tradice teologického studia v Českých Budějovicích*, in Tomáš MACHULA (ed.), *Deset let Teologické fakulty Jihočeské univerzity (Teologické studie 2001)*, České Budějovice 2001.
- Státní oblastní archiv Třeboň, *Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České Budějovice, 1804 – 1950*, NAD 373.
- ŠLECHTA Jaroslav, *Vzpomínky na malý seminář*, Časopis Setkání, číslo 3, České Budějovice 2007.
- VAŠKO Václav, *Církev v ohrožení totalitami*, Teologické texty 2003, ročník 14, číslo 2.
- VLČEK Vojtěch, *Čeští mučedníci z dob komunismu*, Teologické texty 2003, ročník 14, číslo 2.
- REBAN Karel, *Sacerdos idealis*, v: Almanach česko-budějovických bohoslovců, 1913.
- REBAN Karel, *Liturgie, obnova života náboženského*, ČKD 1943.
- REBAN Karel, *Liturgická obnova v našem lidu*, ČKD 1926.
- REBAN Karel, *Po stopách úcty k svatému Auratianu, patronu města Českých Budějovic*, ČKD 1918.
- ROUBAL Jan, *Kázání nad rakví Karla Rebana*, Biskupský archiv, 1957.

Použité internetové odkazy:

<http://www.bcb.cz/Dieceze/Biskupove>.

http://www.ceskearchivy.cz/files/file/dokumenty/Dejiny_bcb.pdf.

<http://depositum.cz/knihovny/ckd/index.php?txgame:typ=l&txgame:id=336&dle=autor>

<http://www.iencyklopedie.cz/kanonicke-pravo/>.

<http://specp.prf.cuni.cz/dokument/modus.htm>.

<http://udalosti.signaly.cz/1102/josef-antonin-hulka>.

<http://www.iencyklopedie.cz/hlouch-josef/>.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

c. k. – císařsko – královský
ČSR – Československá republika
ČKD – Časopis katolického duchovenstva
č.p. – číslo popisné
č. – číslo
doc. – docent
Dr. – doktor
MNV – místní národní výbor
Mons. – monsignore
NSDAP- německá nacionálně demokratická strana
P. – páter (označení kněze)
resp.- respektive
s. – strana
sv. – svatý
ThDr. – doktor teologie
tj. – to je
tzv. – takzvaný

8. SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1 Modus vivendi, Úmluva mezi republikou československou a Svatou stolicí z ledna 1928, zdroj: <http://specp.prf.cuni.cz/dokument/modus.htm>.
- Příloha č. 2 Dopis ministerstvu školství a národní osvěty, stížnost na upření práva charakteru vysoké školy bohosloveckým biskupským diecézním učilištím, zdroj: Státní oblastní archiv Třeboň, *Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České Budějovice*, 1804 – 1950, NAD 373.
- Příloha č. 3 Pokyny pro případ náletu cvičného, nebo skutečného, doporučení bohoslovcům jak se chovat v případě válečného konfliktu, zdroj: Státní oblastní archiv Třeboň, *Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České Budějovice*, 1804 – 1950, NAD 373.
- Příloha č. 4 Žádost o přesun semináře, prosba rektora matce představené štěkeňského kláštera o udělení azylu pro kněžský seminář, zdroj: Státní oblastní archiv Třeboň, *Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České Budějovice*, 1804 – 1950, NAD 373.
- Příloha č. 5 Dopis matky představené, odpověď na žádost o udělení azylu, zdroj: Státní oblastní archiv Třeboň, *Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České Budějovice*, 1804 – 1950, NAD 373.
- Příloha č. 6 Porada učitelského sboru ze 17. března 1939, informace rektora profesorskému sboru o změně státoprávního uspořádání po obsazení Československa německými vojsky, zdroj: Státní oblastní archiv Třeboň, *Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České Budějovice*, 1804 – 1950, NAD 373.
- Příloha č. 7 Dopis rektorátu biskupského kněžského semináře, příkaz k uzavření českých vysokých škol z 21. listopadu 1939, zdroj: Státní oblastní archiv Třeboň, *Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České Budějovice*, 1804 – 1950, NAD 373.
- Příloha č. 8 Zápis profesorského sboru kněžského semináře z 29. září 1934, jmenování Karla Rebana rektorem semináře, zdroj: Státní oblastní archiv Třeboň, *Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České Budějovice*, 1804 – 1950, NAD 373.
- Příloha č. 9 Žádost rektora semináře adresovaná českobudějovické radnici, stížnost kvůli rušení klidu na posvátné půdě seminárního kostela, zdroj: Státní oblastní archiv Třeboň, *Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České Budějovice*, 1804 – 1950, NAD 373.
- Příloha č. 10 Souhrn díla Karla Rebana, zdroj: Archiv biskupství českobudějovického, *Kněžská matrika*.
- Příloha č. 11 Článek „*Liturgická obnova v našem lidu*“, dílo Karla Rebana, zdroj: http://depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_16259.
- Příloha č. 12 Článek „*Liturgie: „zdroj náboženské obrody*“, dílo Karla Rebana, zdroj: http://depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_22947.

- Příloha č. 13 Článek „Úmrtí Msgre. Josef Brenner“, dílo Karla Rebana, zdroj:
http://depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_10140.
- Příloha č. 14 Článek „Po stopách sv. Auraciána, patrona města Českých
Budějovic“, dílo Karla Rebana, zdroj:
http://depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_6759.
- Příloha č. 15 Osobní Rebanův dopis Lidovým novinám, žádost redaktora deníku
„Lidové listy“ o účast na anketě a následná rektorova odpověď, zdroj: Státní oblastní
archiv Třeboň, *Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České
Budějovice*, 1804 – 1950, NAD 373.
- Příloha č. 16 Kázání nad rakví Karla Rebana, promluva Msgre. Jana Roubala na
smutečním obřadu zesnulého Karla Rebana, zdroj: Archiv biskupství
českobudějovického, *Kněžská matrika*, II. díl.

9. ABSTRAKT

RYTÍŘ, T. *Karel Reban – život a dílo*. České Budějovice 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce Mgr. Tomáš Veber, Th.D.

Klíčová slova: Karel Reban, „malý – studentský seminář“, „velký – kněžský seminář“, katolická církev, kněz, bohoslovec, českobudějovická diecéze, rektor.

Práce se zabývá historickým pojednáním o životě a díle významného kněze, rektora kněžského semináře a českobudějovického rodáka Mons. Karla Rebana. První část práce přibližuje historický kontext doby, ve které Karel Reban žil. V druhé části je zmapován jeho život. Třetí, poslední část této práce se věnuje jeho bibliografii.

Zdroje, ze kterých jsem v této práci vycházel, jsou: Státní oblastní archiv Třeboň, archiv biskupství českobudějovického, literatura a internetové odkazy.

ABSTRACT

Keywords: Karel Reban "Little - Student Seminar", "great - seminary, Catholic Church, priest, theologian, Diocese of České Budějovice, the rector.

The work deals with the historical treatise on the life and work of prominent priest, seminary rector and the Bishop who was born in České Budějovice Mons. Karel Reban. The first part of the paper outlines the historical context of the time in which Karel Reban lived. In the second part of the map of his life. The third and last chapter is devoted to his bibliography.

Sources from which I came in this work are: Regional State Archives Třeboň, České Budějovice diocese archives, literature and web links.